500 KURUŞ
YIL 6 SAYI 2284.

SALI 16 EKİM 1979

EKONOMİ Politika

SAVAŞSIZ SÖMÜRÜSÜZ BİR DÜNYA İÇİN

bir ekmek bir Politika

IMF'ye ödün, NATO'ya evet politikasını halk onaylamadı

Bülent Ecevit

- CHP'NİN OYLARINDA BÜYÜK DÜŞME OLUNCA AP SEÇİMLERDEN KAZANÇLI ÇIKTI VE MUHALEFET MECLİSTE ÇOGUNLUĞU SAĞLADI
- CHP GENEL İDARE KURULU VE BAKANLAR KURULU DÜN YAPTIKLARI TOPLANTIDA HÜKÜMETTEN İSTİFA KONUSUNDA KARAR ALDI
- MHP'NİN AP'Yİ BİR AZINLIK HÜKÜMETİ KURMAK İÇİN ZORLAYACAĞI BELİRTİLİYOR
- BARLAS KÜNTAY "PARLAMENTO İÇİNDEN ERKEN SEÇİME GİDECEK BİR HÜKÜMET ÇIKAR" DEDİ
- CHP ZONGULDAK SENATÖRÜ PESTİLCİ «SEÇİM SONUÇLARI CHP'Yİ İÇ HESAPLAŞMAYA GÖTÜRECEK NİTELİKTEDİR» DEDİ
- DEMİREL DÜN YAPTIĞI BASIN TOPLANTISINDA «ÖNÜMÜZDEKİ GÜNLERDE ÖNEMLİ SİYASİ FAALİYETLER OLACAK» DEDİ
- CHP'DE GENEL MERKEZ YÖNETİMİNİN POLİTİKASINA KARŞI ÇIKAN TABAN ARASINDA OLAĞANÜSTÜ KURULTAY TOPLANMASI GÖRÜŞÜNÜN YAYGINLIK KAZANDIĞI PARTİ İÇİ MUHALEFET ÇEVRELERİNDEN BİLDİRİLİYOR

Onger 21 bini aşkın oy alırken sol oylar da arttı

MC oylarındaki artış yüzde 1 oranında oldu

• 7. SAYFAMIZDA

• 1979 «SENATO ÜÇTEBİR YENİLEME» VE «MİLLETVEKİLİ ARA» SEÇİMLERİNİN 1977 İLE KARŞILAŞTIRMALI GENEL DEĞERLENDİRMESİ

• 8. SAYFAMIZDA

Bakanlar Kurulu oy birliği ile karar aldı

HÜKÜMET İSTİFA EDİYOR

Ecevit'in istifasını bugün Cumhurbaşkanına vermesi bekleniyor

Haber Merkezi — 14 Ekim seçimlerinde CHP'nin oylarındaki büyük düşmeler nedeniyle oy sayısını önemli ölçülerde artırmasa da kazançlı çıkan AP'nin 5 ildeki milletvekillerinin yanısıra Cumhuriyet Senatosu üyeliklerinin de büyük çoğunluğunu kazanması üzerine hükümetin istifası konusunda Bakanlar Kurulu'nda karar alındı.

Başbakan Bülent Ecevit'in istifasını bugün Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'e vermesi bekleniyor.

CHP'nin seçimlerde uğradığı büyük oy kaybı, hükümetin 22 aydır uygulayageldiği «IMF'ye ödün, NATO'ya bağlılık» politikasının sonucu olduğu ifade ediliyor.

YENİ HÜKÜMET MODELLERİ

Milletvekili ara ve Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme seçimlerinin kesin sonuçlarının alınması ve Cumhuriyet Halk Partisinin kesin yenilgiye uğraması üzerine hükümetin geleceği tartışmaları başladı. CHP yetkili kurulları seçim sonuçlarının ortaya çıkarttığı yeni durumu değerlendirirken AP çevrelerinin bu aşamada yeni bir hükümet kurmak yerine erken seçimi zorlamak eğiliminde oldukları bildiriliyor. Öte yandan MHP çevrelerinin istifaya hazırlanan Ecevit hükümetinden hemen sonra bir AP azınlık hükümeti kurulması yolunda çalışmalara giriştiği, Demirel'i hükümet olmaya zorlayacağı kaydediliyor.

Seçim sonnuçlarının alınması üzerine basın mensuplarına bir açıklama yapan Başbakan ve CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit ortaya yeni bir durumun çıktığını partisinin gerek milletvekilliği gerekse senato seçimlerinde büyük bir yenilgiye uğradığını kaydedip konuyu yetkili kurullarda değerlendireceğini bildirdi. AP Genel Başkanı Süleyman Demirel ise hükümetle ilgili baştan beri öne sürdüğü görüşleri yineledi. AP Genel Başkan Yardımcısı Barlas Kuntay ise alınan sonuçlardan sonra hükümetin derhal istifa etmesi gerektiği görüşünü savundu.

Diğer taraftan AP çevrelerinin baştan beri izledikleri politika gereği CHP ağırlıklı hükümetin yıkılmasından sonra hükümet sorumluluğunu yüklenmek yerine Meclis'leri erken seçime zorlamak eğiliminde oldukları bildiriliyor.

BAĞIMSIZLAR TOPLANDI

Bağımsız Bakanlardan bazıları, dün Konya Milletve-

(Dev. Sa. 7. Sü. 1'de)

Amerikan işadamları ve Narin seçim sonuçlarına sevindi

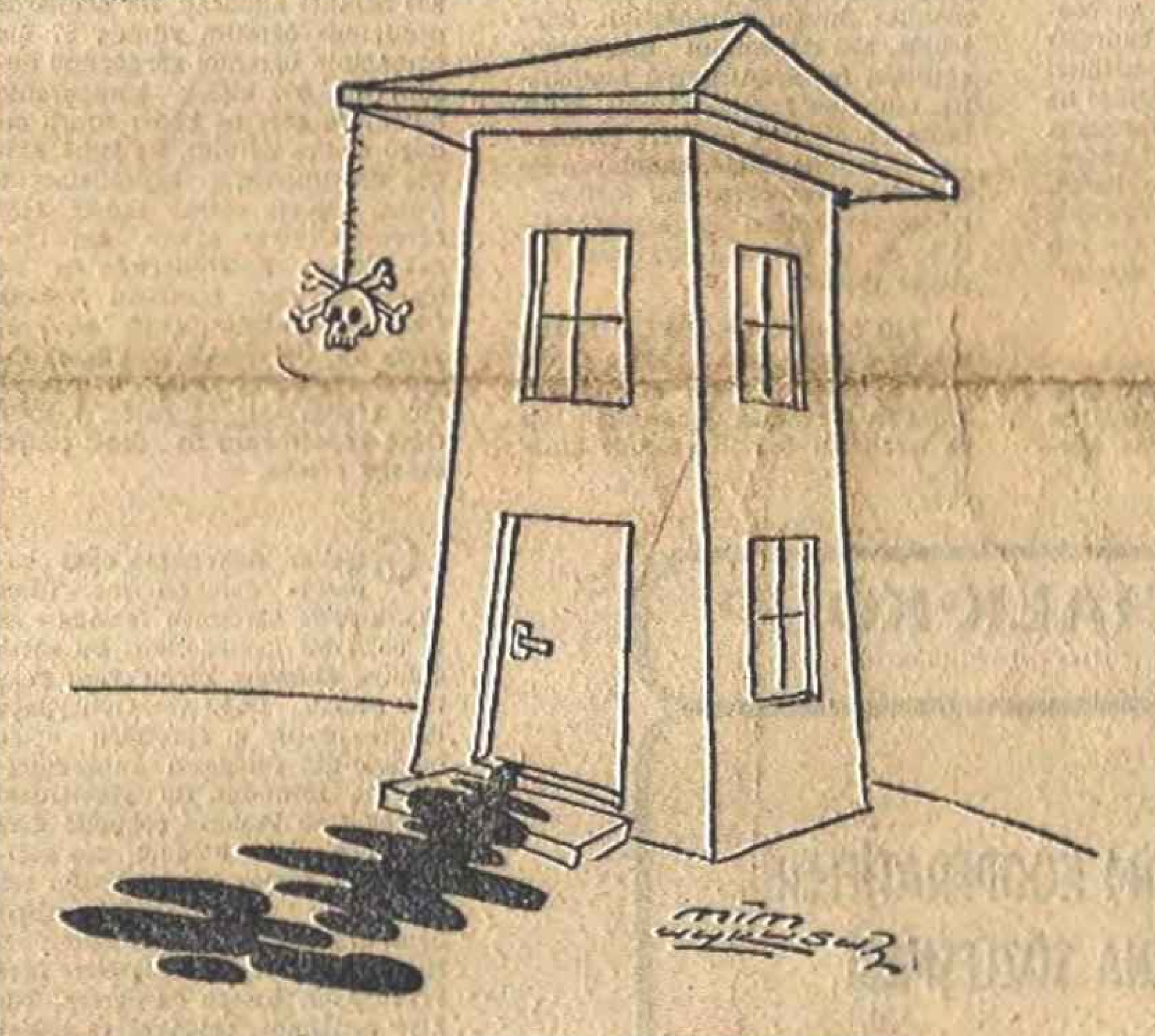
İstanbul (ANKA) — Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkanı Halit Narin, seçimler konusunda görüşlerini açıklarken, «Milli irade tecelli etmiştir» dedi.

Öte yandan dün İstanbul'da ikili görüşmelere başlayan Amerikan işadamları da, seçimler konusunda memnuniyetlerini belirttiler.

Halit Narin ANKA ajansına verdiği demeçte şöyle konuştu:

«Yalnız politikayla memleket idaresinin imkânı yoktur. Millet kendini en iyi ekonomik koşullarda yaşatacak bir irade istemektedir Bu seçimlerin neticesi göstermiştir ki, ekonomik izahları ne olursa olsun yoklukların nedenleri ne olursa olsun millet yokluklara hayır demiştir Millet anarşinin ortadan kalkmasını istemektedir»

(Devamı Sa. 7. Sü. 6'da)

— Yukardaki bina belki bir parti binasıdır. Acaba hangi partinin?

Bakan Kılıç: Direnmenin anlamı yok

Ankara (THA) — Devlet Bakanı Mustafa Kılıç hükümetin milli iradeye ve demokrasiye saygılı olduğunu kanıtladığını, aynı saygınlığı göstererek istifa etmesi gerektiğini söyledi, «226'yı bulurlar, düşürürler diyerek diretmenin anlamı yoktur» dedi.

THA muhabirinin sorularını yanıtlayan Kılıç, şunları söyledi:

«Seçim sonuçları normaldir. Millet ne karar verirse haklıdır. Milli iradeye saygı göstermek gerekir. O kadar engellemelere, bütün kötü koşullara rağmen seçimin sonuçlarının normal şekilde cereyan etmesi beni en çok memnun eden bir olaydır. Hür iradenin tecellisi için her türlü önlem alınmış, her türlü çalışma yapılmıştır.

Bundan sonra gelecek hükümetlere örnek olmak üzere, seçimi kaybeden iktidarın çekilmesi gerekmektedir. Sayın Demirel'in yaptığı gibi 218 kalmış olmalarına rağmen, '226'yı bulurlar, düşürürler' diyerek diretmenin bir anlamı yoktur.»

THA muhabirinin «Başka bir iktidar kurulma-

(Dev. Sa. 7. Sü. 4'de)

Maden-İş, olağanüstü Genel Kurul'a gidilmesi konusunda karar aldı

Haber Merkezi — Maden - İş Genel Yönetim Kurulu dün yaptığı olağanüstü toplantıda, Yürütme Kurulu'nun oybirliğiyle getirdiği öneriye uyarak erken olağanüstü Genel Kurul'un toplanmasını kararlaştırdı. Genel Yönetim Kurulu'nun oybirliğiyle aldığı karara göre Genel Kurul yılbaşına kadar toplanacak.

Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Kemal Türkler, Genel Yönetim Kurulu'nu açarken yaptığı konuşmada, MESS ile başlama aşamasına gelmiş olan görüşmelerin ve ekonomik savaşımın, sendika içinde yeni bir sıçramayı ve kadrolarda canlılığı zorunlu hale getirdiğini belirtti. Sınıf savaşımın ulaştığı boyutlarda sendikal örgütlenme ve disiplinin pekiştirilmesi gereğini vurgulayan Kemal Türkler, DİSK'in «Tek tip tüzük» ile ilgili kararının da görüşüleceği Genel Kurul'un erken olarak toplanmasını Yürütme Kurulu olarak önerdiklerini belirtti.

Seçim sonuçlarına ilişkin olarak bir değerlendirme de yapan Kemal Türkler, CHP'nin işçi sınıfına emekçi halka' ters düşen politikası sonucu, seçimlerden sağ'ın avantajlı çıktığını söyledi. CHP'nin 21 aylık iktidarı döneminde, faşist hareketin üstüne gitmediğini, MHP ve ÜGD ile ilericileri aynı kefeye koyduğunu, tekellere şirin gözükme politikası uygulayarak IMF'ye teslim olduğunu hayat pahalılığını önleyemediğini, ekonomik bunalımı emekçilerin sırtına yüklediğini, referandumu yasalaştırmadığını, 141-142'yi kaldırmadığını, memurlara toplu sözleşmeli, grevli sendikalaşma hakkı tanımadığını kaydeden Kemal Türkler, bunların sonucunda CHP'nin seçimlerden yenik çıkması-

(Devamı Sa. 7, Sü. 3'de)

Başsavcılığa Kıyak seçildi

Ankara, (Politika) — Cumhuriyet Başsavcılığına Fahrettin Kıyak seçildi.

Yargıtay Birinci Başkan Vekili Mustafa Sabri Livanelioğlu, Üçüncü Ceza Dairesi Başkanı Fahrettin Kıyak ve Sekizinci Ceza Dairesi Başkanı Orhan Erdoğan arasında yapılan seçimlerin ilk turunda çoğunluk sağlanamayınca Orhan Erdoğan çekildi.

İkinci ve üçüncü turlarda da iki aday arasında gerekli çoğunluk sağlanamadı. Ancak, dördüncü turda Fahrettin Kıyak 102 oy alarak Yargıtay ve Cumhuriyet Başsavcılığına seçildi.

Kesin Senatörlük dağılımı

● AĞRI	1	Kasım Küfrevi	(AP)
● AMASYA	1	Nevzat Şener	(AP)
● ANTALYA	2	Şerafettin Peker	(AP)
		Remzi Yılmaz	(AP)
● ARTVİN	1	Rasim Gezmiş	(AP)
● BALIKESİR	3	Mithat Şükrü Çavdaroğlu	(AP)
		Cemal Örgen	(AP)
		Nejat Sarlıcalı	(CHP)
● BİTLİS	1	M. Sedat Özcan	(AP)
● BURDUR	1	Faik Kırbaşlı	(AP)
● ÇANAKKALE	2	Refet Sezgin	(AP)
		İmadettin Elmas	(CHP)
● ERZİNCAN	1	Orhan Özçan	(AP)
● ERZURUM	3	Selahattin Deniz	(AP)
		Lütfü Doğan	(MSP)
		Naci Gacıroğlu	(AP)
● HAKKARİ	1	Abdülhalim Özdinç	(AP)
● HATAY	2	Mehmet Sönmez	(CHP)
		Mustafa Deliveli	(AP)
● ISPARTA	1	Mustafa Gülcügil	(AP)

(Dev. Sa. 7, Sü. 1'de)

ANKARA'DA İKİ İŞÇİ ÖLÜ BULUNDU

Haber Merkezi — Ankara'nın Balgat semti Konya Yolu üzerindeki bir inşaatta çalışan iki işçi dün sabah ölü olarak bulundu.

Ali Gümüştaş ve Abdullah Gümüştaş adındaki işçilerin kesin ölüm sebebinin anlaşılması için cesetleri morga kaldırıldı.

BİR SÜRÜCÜ ÖLDÜRÜLDÜ

Celal Kamhun adlı bir sürücü Çamlıca'da otomobiline müşteri olarak binen bir soygundu tarafından Kartal Kurtköy'de dün sabaha karşı tabanca ile vurularak öldürüldü.

Edinilen bilgiye göre, sürücü Cemal Kamhun'un 34 ES 582 plakalı, beyaz renkli Anadol marka otomobiline Çamlıca'da dün sabaha karşı kimliği henüz belirlenemeyen bir soyguncu müşteri olarak bindi. Soyguncu, saat 00.30 sıralarında Kartal Kurtköy'e geldiklerinde, sürücüyü tabanca ile tehdit ederek otomobilini gasbetmek istedi. Bunun üzerine direnen sürücü, soyguncu tarafından tabanca ile öldürülerek otomobilden dışarıya atıldı.

Okurlardan Politika'ya

Milli Eğitim Bakanlığına Açık mektup

Bizler, Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı kurs öğretmenleriyiz. Görevimiz, her yıl değişik köy, kasaba ve gecekondu mahallelerinde kadınlarımızı her konuda eğitip meslek sahibi yapmaktır. Bu şekilde yıllarını vererek özveride bulunan biz öğretmenlere, 7 yıllık bir çalışma sonunda Kız Sanat Yüksek Öğretmen Okullarında 2 yıllık maaşlı olarak öğretim hakkı tanınmıştır. 15 yıldan beri bu şekilde süregelmiş olan bu uygulama, bu yıl değiştirilmek veya uygulamadan kaldırılmak istenmiştir.

Oysa bizler, yaz tatilini bu uğurda harcayıp Ankara ve Konya Kız Sanat Yüksek Öğretmen Okulu yazılı ve sözlü sınavlarına girmiş ve kesin kayıt yaptırmış öğretmenler olarak, okullarımızın açılışından bir kaç gün önce okullarımızdan geri çevrildik. Hem de hiç bir gerekçe gösterilmeksizin. Bununla beraber, birçoklarımız eş tayinleri yaptırmış, ev tutmuş, yurtlara para yatırarak yer ayırtmış durumundayız. Şimdi, bütün bu masraflarımız boşa gitmiş oldu.

Bu kadarı yetmiyormuş gibi, il içi tayinlerine de alınmadık. Şu anda Merkezlerde depo tayiniyle boş beklemekteyiz. Büyük olan bu sorunumuza en kısa zamanda eğilmenizi ve hatta mağdur durumda bırakılan biz öğretmenlere sahip çıkmanızı, elimizden alınmak istenen bu hakkımızı savunmanızı, siz büyüklerimizden bekleriz.

TÜM ÖĞRETMEN ARKADAŞLARIMIZ ADINA
İZMİR İLİ HALK EĞİTİMİ KURS ÖĞRETMENLERİ

Hangi düşünceye saygı?

Ne zaman, burjuvazinin alacalı yüzünü yansıtan gazetelerin çok sayıda basit okuyucu tarafından yavan bir merakla izlendiğini görsem Politzer'in «Felsefenin Temel İlkeleri» yapıtındaki şu sözünü hatırlarım:

«Burjuvazi, emekçilerin bilincini basın yoluyla da zehirlemeyi ihmal etmez. Bu zehir çok çeşitli biçimde karşımıza çıkar. Bilinçsiz emekçiler, haberleri olmadan belli bir miktar para ödeyerek bu zehiri satın alırlar.»

Gerçekten, bu doğru, doğru olduğu kadar da üzerinde çok iyi durulması gereken söz, zamanımızda, ülkemiz için de geçerlidir.

«Cumhuriyetin bazen sağcı basından seçip sunduğu örneklere dikkatle bakacak olursak, Politzer'in sözü ışığında, sömürücü takımının, bilinçsiz halk çoğunluğunu kendi felsefesi doğrultusunda etkilemek için ne yoğun çaba harcadığını daha iyi kavrayabiliriz.

Kimi kibar üslûplu politikacılarımız «HER düşünceye saygılıyız» sözünü yineleyip dururlar. HER düşünceye ilkel biçimde tepki göstermek bir yana, saygı duymak, kanımızca temelden yanlıştır. Örneğin, iyiyi kötüyü sağlıklı olarak muhakeme edemeyecek kafalara aşılanan vebadan daha bulaşıcı ve tehlikeli düşünceler, o yapıdaki kişileri silâhlı eyleme, kıyıma zorlayacak nitelikte tahrik edici maksat güdüyorsa, bu tür düşüncelere nasıl saygı duyabiliriz? Sonra, akla şöyle bir soru da gelebilir: Madem sen HER düşünceye saygılısın, kışkırtıcı düşüncelerin etkisiyle işlenen cinayetler karşısında neden aynı hoşgörüyü göstermiyorsun?.. Dahası var: Düşünce denilen meret, içki gibi, adil belli bir yerde durmuyor ki... Beynin en kuytu köşelerinde yuvalanıyor, kudurtma noktasında, kişiyi kan döktürmedikçe rahat bırakmıyor...

Sağcı basında, hergün katarılan, ham beyinleri koşullandırmayı amaçlayan, zararları giderek çok tehlikeli boyutlara kadar varan hastalıklı fikirleri önemsemememezlik edemeyiz. Büyük psikolojik roman yazarı Dostoyevski, «Ecinniler» adlı yapıtında: «Fikir sapılmaları yüzünden neler kaybolmuyor ki...» der. Ülkemizde de bu yüzden nelerin mahvolup gittiğini içimiz burkularak görmekteyiz..

Topluma yönelik ideolojik suçları işleyenlerin hemen hepsi, diyebiliriz ki sömürücü güçlerin türlü vasıtalarla (özellikle basınla) yineleyip durdukları marazi düşüncelerle beslenmiş ve beslenmektedir de... Burjuvazinin bunu, saltanatını yaşatmayı amaçlayarak hınzırca sürdürmekten vazgeçmemesi boşuna değildir. Hesabını kendi felsefesine göre yapmak zorundadır çünkü... Zamanla, şaşırtıcı ve karmaşık biçimde renk değiştirmesi hep özel çıkar düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Bireysel terörü gerekli görmüşse, silâh da bulur, adam da... Kötülük hamurunu basında yoğurmaya girişecektir önce. İşte bir kaç örnek: «Yiğidin alnına ölmek veya öldürmek yazılmış olabilir.» «Bir milliyetçi yiğidimiz, üç komünistin canını cehenneme postaladı.» «Allah için komünistlerin başını ezin!» «Ölüme aç giden yiğitlerin sıraya girişlerini kör gözlerinize mertek gibi sokayım, gel». Örnekleri daha da çoğaltmak mümkün... «Dirhemini yiyen köpek kudurur» misali, bu zehirleyici düşüncelerin hangi eylemleri oluşturmayı amaçladığı açık seçik bellidir.

Burjuvazinin bilim ve yazın kalpazanları da yaladıkları kemiğin faturasını ödemek için zehirini kusacak durmadan. Bu kusmuklarla beslenip koşullanan sağ ve sol bağnazlar, yakıp yıkmayı, kan dökmeyi, ortalığı bir kaos haline getirmeyi büyük görev (!) sayacak...

Ünlü İngiliz yazarlarından Samuel Smiles, «Vazife» adlı yapıtında, parayla satın alınabilecek karakterde, kötü düşünce tohumlarını ekme görevini meslek edinmiş yazar müsveddelerini bakınız nasıl tanımlıyor:

«...Kendini haydutla mı mukayese ediyorsun? Onun suçu seninkiyle kıyaslanınca hiçtir. Senin yazılarındaki zehrin azalması şöyle dursun, her tarafa yayılmakta ve yıllar geçtikçe daha öldürücü bir hal almaktadır. Şuraya bak, sebep olduğun kötülükleri ve acıları gör. Aileleri için bir utanç vesilesi olan, ana babalarını ümitsizliğe düşüren şu gençlere bakın... Onların düşüncelerini ve duygularını dejenere eden kim? Tabii seni ilim irfan perdesi altında temiz inançları sömüren sen değil misin? Kötülüğü ve ihtirası en cazip hale getiren de sensin! Şimdi bak! Senin öğrettiklerinle beslenmiş tüm bir ülke, katillerle, haydutlarla, isyan ve anarşiyle doludur. Her gözyaşı ve kan damlasından sorumlu olan sensin!..»

Bugün ülkemizde kardeşin kardeşi düşman görmesinde, milliyetçilik ve de devrimcilik maskesi altında türlü cinayetlerin işlenmesinde, bu tip sömürü aracı kalemlerin büyük rolü olduğundan kuşkumuz yoktur. «Düşünce Özgürlüğü»ne sığınarak istedikleri gibi at oynatan bu kalpazanların rolleri daha ne zamana değin sürecektir, bilemiyoruz.

Sağcı basında her gün yer alan malûm örneklere gülüp geçemeyiz. Tüm aydınlar ve özellikle sağduyulu basın olarak, burjuvazinin, halk yığınlarını basın yoluyla da zehirlemek için nasıl yoğun bir çaba harcadığına dikkatle eğilip, zehiri panzehirle etkisiz hale getirmenin yollarını aramalıyız...

YAŞAR SÖNMEZ

MHP, UGD Kapatılsın !

Bizler Gümüşhacıköy ilçesinin Çetmi Köyü Emekçileri olarak «MHP-ÜGD kapatılsın, faşist Türkeş tutuklansın» diyoruz.

Biz Çetmili emekçiler, şimdiye değin 500-600 oyumuzun tümünü CHP'ye verdik. Ecevit bunu iyi bilir, Baykal da, Topuz da iyi bilir. Konuk da olmuşlardır köyümüze. İyi bilirler köyümüzün nicelikçe ve nitelikçe politik durumunu.

Şimdiye değin CHP'yi destekledik. Ancak CHP ne yaptı. TÜS-DER'i, İKD'yi kapattı. Demokrasi güçlerine baskıyı artırdı. MHP ve ÜGD gibi cani yuvalarına dokunmadı. Cesareti artan bu cinayet yuvaları Adana Emniyet Md.ünü katlettiler son olarak. Daha kimbilir kimler katledilecek. Ecevit ve onunla işbirliği yapıp, faşist cinayet odaklarına dokunmayan kişiler acaba sıranın kendilerine gelmesini mi bekliyor. Onlar beklesin!

Bizler işçi sınıfının yolunda yerimizi alacak, UDC'de birleşeceğiz. Sahte umutların foyası da, boyası da ortaya çıktı. Artık kanmayacağız.

Faşizme geçit vermeyeceğiz.
Yaşasın işçi sınıfının örgütü DİSK.
Yaşasın köylülüğün örgütü KÖY-KOOP.
Yaşasın işçi sınıfımızın politik örgütü.
Faşizme geçit yok.

S. TUNCER
ÇETMİ KÖYÜ EMEKÇİLERİ ADINA
GÜMÜŞHACIKÖY

FORUM

Muhalefetteyken, Danıştay kararlarının uygulanmasını isteyen CHP, iktidar olunca sözünü tutmadı. Halefi MC gibi, Danıştay kararlarını hiçe saydı, uygulamadı. MC döneminde okullara doldurulan faşist katiller ile ilerici, demokrat öğrencilerin birarada, "kardeşçe" okumalarını tavsiye etti. Böylelikle MC döneminde hazırlanan eğitimin faşistleştirilmesi planlarına, bilinçlice hizmet edilmiş oldu. Daha önceleri bu okullara girmeye hak kazandığı halde, alınmayan ilerici, demokrat öğrenciler hızlandırılmış eğitimden yararlanabildilerse de, bu işin asıl meyvasını faşistler topladı

Faşist militanlara verilen "öğretmenlik" ünvanının iptalini istemek, bir demokrasi görevi olduğu kadar, gelecek kuşak açısından bir insanlık görevidir de. Türkiye İlerici Gençliği, Eğitim Enstitülerinin kapatılmasına şiddetle karşı çıkmaktadır. Ülkemizde "öğretmen fazlalığı" savının kesinlikle aldatmaca olduğunu bir kez daha vurguluyoruz. Bu anlamda tüm antifaşist gençlik kesimlerini, eğitim enstitülerinin kapatılmasına karşı sesimizi yükseltmek üzere eylem birliğine çağırıyoruz

Eğitim Enstitüleri üzerine

Azim GÜZÜM
İGD GENEL YÖNETİM KURULU YEDEK ÜYESİ

Toplum yaşantımızda önemli bir yeri olan öğretmen yetiştiren kurumlar, yıllardır burjuvazinin bilinçli entrikalarıyla karşılaşmışlardır. 1940 yılında kurulan Köy Enstitülerinin ilerici bir geleneği vardı. Burada yetişen öğretmenler, çoğunlukla burjuvaziye değil, geniş emekçi yığınlarına yakın oluyorlardı. Bu nedenle gerici egemen güçler, gidişe «dur» demenin yollarını buldular. Nitekim, 1950 yılında Köy Enstitüleri kapatıldı.

Köy Enstitülerinden ayrı yapıda da olsalar, öğretmen okulları ve Eğitim Enstitüleri üzerinde de, daha kuruldukları günden beri, çeşitli oyunlar tezgahlandı. Bu yazımızda, günümüzde önemli tartışmalara neden olan Eğitim Enstitülerinin son durumunu kısaca incelemeye çalışacağız.

MC'nin iş başına gelmesiyle birlikte yaşanan hızla faşist tırmanışa paralel olarak, eğitim-öğretim kurumları üzerinde faşist baskılar yoğunlaştırıldı. Eğitimin faşistleştirilmesi planları uygulanmaya başlandı. Birçok okul, faşist-polis işbirliğiyle işgal edildi. Bu arada Milli Eğitimin köşe başlarına yerleştirilen faşist kadrolar aracılığıyla, Eğitim Enstitüleri MHP ve yan örgütlerinin çiftliği haline getirildi. Danıştay kararlarına karşın, özel sınavlarla faşist kadrolar doldurularak binlerce ilerici, demokrat öğrencinin bu okullara girmesini veya daha önce kayıt yaptırmış olanların devamını olanaksız kıldılar.

Bu gidişe tüm demokrasi güçleri karşı çıktı. O sıralarda muhalefette bulunan CHP'de, karşı çıkanlar arasındaydı. Daha sonra, bilindiği gibi demokrasi güçlerinin de aktif savaşımıyla MC alaşağı edildi, yerine CHP ağırlıklı hükümet geldi.

Muhalefetteyken, Danıştay kararlarının uygulanmasını isteyen CHP, iktidar olunca sözünü tutmadı. Halefi MC gibi, Danıştay kararlarını hiçe saydı, uygulamadı. MC döneminde okullara doldurulan faşist katiller ile, ilerici, demokrat öğrencilerin birarada, «kardeşçe» okumalarını tavsiye etti. (Ancak kendileri dahi buna inanmadılar). Diğer yandan, MC döneminde, varolan yasalara bile aykırı bir biçimde doldurulan faşistleri atacaklarına, adeta onları ödüllendirdiler. Hızlandırılmış eğitim programıyla, birçok faşiste «öğretmenlik» ünvanı kazandırıldı. Böylelikle, MC döneminde hazırlanan eğitimin faşistleştirilmesi planlarına, bilinçlice hizmet edilmiş oldu. Daha önceleri bu okullara girmeye hak kazandığı halde, alınmayan ilerici, demokrat öğrenciler hızlandırılmış eğitimden yararlanabildilerse de, bu işin asıl meyvasını faşistler topladı.

MC döneminde Eğitim Enstitülerinin tamamına yakını faşist işgal altındayken, CHP ağırlıklı hükümetin kurulmuş olmasından sonra işgallerin önemli ölçüde kırılmasını, Türkiye genelinde yürütülen antifaşist savaşıma bağlamak gerekir.

Buraya kadar, Eğitim Enstitülerinin MC dönemindeki ve CHP ağırlıklı iktidarın ilk aylarındaki konumuna değinmeye çalıştık.

Şimdi de, bu okullarla ilgili son gelişmelere değinelim. Milli Eğitim Bakanı Necdet Uğur, «Türkiye'de öğretmen fazlalığı ve bu okulların «anarşi yuvası» olduğu gerekçesiyle, Eğitim Enstitülerinin bazılarının kapatılacağını açıkladı. «Bazıları» dediği, üç yıllık 18 Eğitim Enstitüsünden, İstanbul Atatürk - Bursa - Isparta - Eskişehir - Adana - Gaziantep - Uşak - İzmir Buca olmak üzere dokuzunu ve yine iki yıllık 49 Eğitim Enstitüsünden Ağrı - Burdur - Bolu - Denizli - Giresun - Çanakkale - K. Maraş - Kırşehir - Kütahya - Niğde - Muğla - Rize - Siirt - Van dışındaki 34 Eğitim Enstitüsünü kapsıyordu. Bunların kapatılacağı resmen açıklandı. Yukarda saydığımız iki yıllık Eğitim Enstitülerine toplam 900 öğrenci alınacak. Bu okullarda geçtiğimiz öğretim yılında 37 bin öğrencinin öğrenim gördüğünü düşünürsek, 900 kişilik kontenjanın bu sayıya göre ne kadar sınırlı olduğu açıkça görülür. Üç yıllık Eğitim Enstitülerinin kapatılamayan 9'una, toplam olarak sadece 2450 öğrenci alınıyor. Ayrıca, kapatılacak Eğitim Enstitülerinin de ne olacağı belirsiz. Bunların Teknik Okullara dönüştürüleceği söyleniyorsa da, Üniversite ve Yüksek Okullar önündeki yığınların gün be gün arttığı bir dönemde, Yüksek Okul kapatmanın ne denli çelişki olduğu ortada.

Gelelim Bakanlığın okul kapatma gerekçelerine. Bizce «Türkiye'de öğretmen fazlalığı» savı basit bir demagojidir. Bu savın ciddiye alınacak hiçbir yanı yoktur. Çünkü, Doğu ve Güneydoğu bölgelerimizde ki öğretmen açığı, bugüne dek süregelen kangrenleşmiş bir sorundur. Bu yörelerdeki ortaokul ve liselerin çoğunda derslerin önemli bir bölümü boş geçiyor. Yine birçok köyde, eğitim tek öğretmenle sürdürülmeye çalışılıyor. Bir çok okulda da öğretmen statüsünde olmayan kimselere ders verdiriliyor. Kısaca özetlersek, Türkiye genelinde, ortaokul ve liselerde yeterli öğretmenin olduğunu sağduyu sahibi hiç kimse iddia edemez. Durum böyleyken, burjuva reformist CHP'nin Eğitim Enstitülerini kapatma gerekçesi, öğretmen fazlalığı olamaz. Hükümetin, bu okulları denetimi altına alamayınca kapatma yoluna gittiği açıkça ortada.

Başta da belirttiğimiz gibi, öğretmen yetiştiren kurumlar, yıllardır burjuvazinin entrikalarıyla karşılaştığı gibi, bugün de, burjuva reformist bir parti olan CHP'nin sinsice kapatma kararlarıyla karşı karşıya kalmıştır.

Görüldüğü gibi, CHP ağırlıklı iktidarın, Eğitim Enstitüleri üzerindeki politikası, hayatın her alanında uygulaya geldiği politika gibi iflas etmiştir.

Sonuç olarak diyoruz ki, sayın Bakanlar! Eğitim alanındaki bu dengesiz politikanızla bir yere varamazsınız. Bugün Eğitim Enstitülerinin kapatılmasına göz yumulacağını sanıyorsanız, yanılıyorsunuz. Hele Türkiye demokrasi güçleri, döneminizde faşistlere «öğretmenlik» ünvanı vermiş olmanızı belleklerinde uzun süre tutacaklardır.

Şu da unutulmasın ki, faşist militanlara verilen «öğretmenlik» ünvanının iptalini istemek, bir demokrasi görevi olduğu kadar, gelecek kuşak açısından bir insanlık görevidir de.

Türkiye ilerici gençliği, Eğitim Enstitülerinin kapatılmasına şiddetle karşı çıkmaktadır. Ülkemizde «öğretmen fazlalığı» savının kesinlikle aldatmaca olduğunu bir kez daha vurguluyoruz. Bu anlamda tüm antifaşist gençlik kesimlerini, Eğitim Enstitülerinin kapatılmasına karşı sesimizi yükseltmek üzere EYLEM BİRLİĞİNE çağırıyoruz.

yorum

OYA BAYDAR

Yüzleri ve sözleri olmayanlar

14 EKİM seçimlerinin sonuçları, bu satırlar yazıldığı sırada henüz belli değildi. Ama bir gerçek, seçim konuşmalarında, seçim olaylarında, seçim mitinglerinde apaçık ortaya çıkmıştı: Ne CHP, ne AP; burjuva partilerinin hiçbirinin yığınlara söyleyecek sözü, gösterilecek yüzü yoktu.

«BUNU DA nereden çıkardın» demeyin; seçim sonuçlarına göre, yine de en büyük oyu bu partilerin almış olduğuna bakarak umutsuzluğa kapılmayın; *«sol»* oyların dağılmışlığını tek ölçüt kabul etmeyin. Burjuvazinin siyasal sözcüleri, tükendiklerinin, sözlerinin kalmadığının en iyi kendileri farkındaydılar. Bu, seçim propaganda konuşmalarından tutun da, seçim mitinglerine kadar yansıdı. En az ilgiyle izlenen radyo-TV konuşmalarının —fanatik ve takımcı partililer bir yana— AP ve CHP'nin konuşmaları olması rastlantı değildi. Hala *«yıldız lider»*liği sürdürmeye çalışan Ecevit'in kimselere bırakmadığı seçim konuşmaları ve miting kürsüleri coşkusuz ruhsuz *«iktisat tarihi dersleri»*, veya faşizme bir vururken komünizme iki vurulduğu alanlar olmaktan kurtulamadı. AP cephesinde ise, Demirel'in gerdan kırışlarının fazla hükmü kalmadığı gibi, formunda oldu mu, burjuva politikacısı anlamında, kendini dinleten bir konuşmacı olan Demirel, kendine özgü esprisini bile yakalayamadı.

NEYDİ burjuvazinin *orta*'nın sağındaki ve solundaki iki büyük siyasal örgütünün seçimlerdeki bu coşkusuzluğu, bu bir çeşit isteksizliği? AP'ye çoktan beri musallat olmuş, şimdi de CHP'ye geçen bu yığınlara coşkuyla seslenememe hastalığı, özünde burjuvazinin olağan formüllerinin tıkandığının, bir başka deyişle egemen sınıfların eski formüllerle yönetemez oluşlarının ifadesidir. Bir AP'nin ve gitgide sağa kayarak yığınlardan kopan bir CHP'nin emekçi milyonların dertlerine, sorunlarına, istemlerine çözümleri kalmamıştır, yoktur. İnsanlar ve örgütler, inandıkları zaman coşkundurlar. İnandıkları zaman coşku aşılarlar. Kendilerine ve yollarına inançlarını yitirdiler mi, ruhsuzluk, coşkusuzluk ve inandıramamak da birlikte gelir. Bu gün, işçi sınıfının kalbinin attığı, emekçilerin en yoğun olduğu ve sınıfsal-siyasal bilinçlenmenin geliştiği İstanbul gibi, Türkiye'nin en büyük kentinde AP ve CHP'nin, liderleriyle yaptıkları seçim mitingleri, sadece ve sadece 20-25 bin kişi toplayabiliyorsa, iki, iki buçuk yıl önce aynı partilerin mitinglerine gelenlerin sayısı yüz binlerle, hatta beş yüz binle ölçülüyorsa, yarınlara umutla bakmanın bir nedeni daha var demektir.

ASLINDA, AP ve CHP gibi burjuvazinin sağ ve sol tutucu veya reformcu seçeneklerinin artık geçerli siyasal formüller oluşturamadığı, burjuvazinin siyasal ve genel bunalımına çözüm getiremediği bilinen ve sık tekrarlanmış bir gerçektir. Devrimciler için, sosyalizm hedefine yürüyenler için asıl sorun, yığınların karşısına çıkmaya yüzleri ve sözleri olmayanlardan sırt çeviren emekçi yığınlara gerçek kurtuluşu, çözümü, umudu gösterebilmek; onları uyarabilmek, örgütleyebilmek, devrim hedefine yönlendirebilmektir. Bunun önkoşulu ise, en geniş yığınların *güvenini* kazanmak, yığınların karşısında *«seçenek»* durumuna girebilmektir.

BU birden bire, veya kısa sürede gerçekleşir mi? Hayır... Bunu, emperyalizm, işbirlikçi, tekelci burjuvazi, gericilik güçlerinin tümü bilmektedir. Ama onların da bildiği bir başka gerçek var: Türkiye'nin bugünkü koşullarında, egemen güçlerin çözümsüzlükleri sürerken, gerçekleşmesi fazla da gecikmez.

İŞTE son günlerdeki birçok olayın anahtarı, ipucu, tam bu noktadadır. Bunun için ara rejimler, kara rejimler gündeme getirilmekte: MHP bunun için, ne olur ne olmaza karşı zulada tutulmakta; MHP dışı farklı militarist dikta tasarımları bu yüzden pişirilip kotarılmakta ve terör, tüm bunlara ortam hazırlamak için tırmandırılmaktadır,

(Devamı 7. Sayfada)

BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1) Çağdaş burjuva düşüncesinin, insanlık gelişiminin «gelecek»ini araştıran karmaşık bir yönelimi. 2) İnsana şaşkınlık verecek derecede büyük rakkamlar. 3) Tersi, yer; ev, yurt - Humeyni'nin yaşadığı İran kenti. 4) Kırmızı - İtalyanların tipik yemeği. 5) Asya'da bugün ÇHC'ye bağlı bir devlet - Tersi, başka, öteki. 6) Geride bırakılan işaret - Tersi, Müslümanlıkla ilgili. 7) Argoda, enayi - Her yıl milyonlarca lira zarar eden kamu girişimlerinin kısa anlışı. 8) Çardağa yayılan tür üzüm kütüğü - Pislik. 9) Dediğinde direnen - Bir harfin okunuşu. 10) Bir element - Hararet.

YUKARDAN AŞAĞI: 1) Bir görüşü sabit fikirle körleşmesine savunma hali. 2) Coğrafyada, ekvatordan kutuplara doğru esen rüzgâr - Doktor'un simgesi. 3) Türk Tarih Kurumu - «Hayat» dergisinin Şevket adlı her devrin adamı olan yazarı. 4) Canlıların çoğalımı - İşaret. 5) Oynak yerlerin ağrımasıyla kendini gösteren bir hastalık. 6) Bir sayı - Yılmaz Güney'in ünlü bir filmi. 7) Tersi, güvenlik kuvveti merkezi - Sahip. 8) Sinirsel bir organımız. 9) İdman. 10) Tersi, ilgi eki - Başkaldıran - Tren yolu.

DÜNKÜ BULMACANIN ÇÖZÜMÜ:

SOLDAN SAĞA: 1) Afganistan. 2) Nisbet - Re. 3) Ti - amatA. 4) İhtiyarlık. 5) Fark. 6) Aka - Aseton. 7) Şifoniyer. 8) İki - Ez. 9) Sakar - İzbe. 10) Tasvir.

YUKARDAN AŞAĞI: 1) Antifaşist. 2) Filhakika. 3) GS - Trafik. 4) Aplik - At. 5) Ne - anerA. 6) İtaatsiz. 7) Mr - Ey - İv. 8) Al - Tere. 9) Artıyor - Br. 10) naaK - Le.

ABD, Sedat ve Fransa, Fas'a yardım ediyor

Polisario bir kenti daha ele geçirdi

Dış Haberler Servisi — Batı Sahra'nın bağımsızlığı için savaşım veren Polisario Cephesi gerillaları ülkenin büyük kentlerinden Mahbes'i ele geçirdikleri bildirildi.

Polisario Cephesi tarafından Cezayir'de yapılan açıklamada, Fas sınırı yakınlarında bulunan Mahbes'in yoğun çarpışmalardan sonra ele geçirildiği ve Fas birliklerine büyük kayıplar verildiği açıklandı. Bilindiği gibi geçtiğimiz hafta Polisario gerillaları ülkenin ikinci büyük kenti olan Esmara'yı da ele geçirmişlerdi.

Öte yandan Fas Parlamentosu'nda üyeyken ayrılan ve Polisario Cephesi'ne katılan Muhammed Ali Buld adlı bir Faslı ABD, Sedat ve Fransa'nın Fas'a yardımcı olmak üzere Sahra'ya asker ve savaş araç ve gereçleri yolladıklarını söyledi. Muhammed Ali Buld, Mısır savaş uçaklarının da Fas'ta bulunduğunu sözlerine ekledi.

Hurneyni bütün yetkileri kendinde topluyor

Tahran (AA) — Danışma Kurulu, İran'ın dini lideri Ayetullah Humeyni'yi Genelkurmay Başkanı yapmak için yeni bir yasa tasarısı hazırladı.

Yeni yasaya göre Genelkurmay Başkanlığı görevini alacak olan Humeyni ordu komutanlarını seçme hakkına da sahip oldu. Dini liderin diğer yetkileri arasında ordu komutanları ile yapacağı görüşmelerden sonra savaşa karar verme, herkesin oy verebileceği bir başkan adayı gösterme ve gerekirse seçilecek devlet başkanına görevinden el çektirmenin de bulunduğu öğrenildi.

Humeyni ilk yetkisini İran'ın Kürdistanı'nda özerklik isteyen Kürt gerillaları üzerine asker göndererek kullandı.

Yeni yasanın en kısa zamanda onaylanması bekleniyor.

● NOVOSTİ AJANSI "SOVYETLER BİRLİĞİ SURİYE HALKININ YANINDADIR"

● ESAD BERABERİNDE, DIŞİŞLERİ, SAVUNMA BAKANLARINI VE SURİYE KOMÜNİST PARTİSİ POLİTBÜRO ÜYESİ DANYAL NOMA'YI GÖTÜRDÜ

Hafız Esad Moskova'ya gitti

Dış Haberler Servisi — Suriye Baas Partisi Genel Sekreteri ve Devlet Başkanı Hafız Esad, SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve Sovyet Yüksek Prezidyumu Başkanı Leonid Brejnev ve Sovyetler Birliği Hükümeti'nin çağrısı üzerine Moskova'ya gitti.

Beraberinde Dışişleri Bakanı Abdülhalim Haddam, Savunma Bakanı Tlas ve Suriye Komünist Politbüro üyesi Danyal Toma olduğu halde Moskova'ya giden Esad, havaalanında Sovyet liderleri tarafından karşılandı. Sovyet liderleriyle Ortadoğu'daki son gelişmeleri, Filistin ve Lübnan sorunlarını ve ikili ilişkileri görüşecek olan Esad'ın gezisinin iki gün sürmesi bekleniyor.

Bu arada Esad'ın Moskova gezisiyle ilgili olarak Novosti ajansında yayınlanan bir yorumda «Suriye emperyalizme ve Camp David Konferansına karşı savaşında tek başına değil. Sovyetler Birliği başta olmak üzere tüm gerçek dostlar Suriye halkının savaşımının yanındadır» denildi.

Novosti ajansının yorumunda özetle şöyle deniliyor:

«Başkan Esad'ın bu gezisi, emperyalist komploların Suriye üzerinde yoğunlaştığı bir sırada gerçekleşmektedir. Emperyalist-siyonist ve gerici saldırılar Suriye halkını yıldırmadığı gibi onun direnişkenliğini artırmaktadır.

Başkan Esad'ın bu gezisi, ortak amaçlara ve karşılıklı dostluk ve çıkarlara dayalı Sovyet - Suriye işbirliği ilişkilerinin güçlenmesinde önemli bir adım olacaktır.»

Kipriyanu iki bölgeli çözümü kabul etmediklerini bildirdi

Lefkoşe (A.A.) — Kıbrıs'da Kipriyanu hükümeti toplumlararası görüşmelerin yeniden başlaması için başlıca koşul olarak öne sürülen iki bölgeli Federal çözüm ilkesini kabul etmeyeceğini, Birleşmiş Milletler'e duyurdu.

A.A. muhabirinin Lefkoşe'nin Rum kesiminden aldığı bilgiye göre Kipriyanu hükümeti, toplumlararası görüşmelere 19 Mayıs Denktaş - Kipriyanu anlaşmasına göre, Maraş konusuna öncelik verilerek başlanmasını savunurken, belirli bir hududu bulunan iki bölgeli federal çözümü reddetti.

Bu arada Güney Kıbrıs'ta Ulusal Danışma Konseyi'nin bugün Bakanlar Kurulu ile ortak bir toplantı yaparak Kıbrıs sorunundaki son gelişmeleri görüşeceği açıklandı. Kipriyanu'nun başkanlığında yapılacak bu toplantıda önemli kararların alınacağı bildirildi.

Öte yandan «Kipros» Gazetesi Kıbrıs Cumhurbaşkanı Spiros Kipriyanu'nun önümüzdeki yılın Mart ayında Moskova'yı resmen ziyaret edeceğini haber verdi.

Angola, Zaire ve Zambiya liderleri Afrika'daki durumu görüşüyor

Dış Haberler Servisi — Angola, Zambiya ve Zaire Devlet Başkanları, Afrika'daki gelişmeleri ve ırkçı Güney Afrika yönetiminin saldırılarını görüşmek üzere Zambiya'nın başkenti Lusaka'da biraraya geldiler.

Lusaka Havaalanında Angola MPLA-Emek Partisi Genel Sekreteri ve Devlet Başkanı Dos Santos'u karşılayan Zambiya Devlet Başkanı Kaunda Angola-Zambiya dostluğunun Afrika'da sömürgeciliğe ve ırkçılığa karşı büyük bir güç olduğunu belirtti. Kaunda, Zaire-Angola ilişkilerinin de Güney Afrika ırkçı yönetimine karşı büyük bir denge gücü olduğunu sözlerine ekledi.

Angola MPLA-Emek Partisi Genel Sekreteri ve Devlet Başkanı Dos Santos da ülkesinin şimdiye kadar olduğu gibi bundan böyle de Afrika'daki tüm ulusal kurtuluş hareketlerinin kesin destekleyicisi olduğunu belirtti. Santos Güney Afrika ırkçı yönetiminin ülkesine, Zambiya'ya ve Mozambik'e karşı saldırılarını kınadı.

İsrail Batı Şeria'da yeni yerleşim merkezleri kuruyor

Dış Haberler Servisi — İsrail'de Begin hükümeti işgal altındaki Batı Şeria topraklarında Filistinlilere ait topraklarda yeni Yahudi yerleşim merkezlerinin kurulmasına izin verdi.

Bakanlar Kurulu toplantısından sonra yapılan açıklamada, Batı Şeria'da kurulu bulunan ve sınırları önceden Goş İmonim siyonist örgütüne üye olanlar tarafından genişletilen 7 yerleşim merkezinin yeni sınırlarının da onaylandığı belirtildi.

PORTEKİZ KOMÜNİST PARTİSİ SEÇİMLERE HAZIRLANIYOR

Dış Haberler Servisi — Portekiz Komünist Partisi Genel Sekreteri Cunhal partisinin seçim hazırlıkları Ulusal Konferansında yaptığı konuşmada süregen hükümet bunalımına son verme açısından aralık ayında yapılacak ara seçimlerinin önemli olduğunu söyledi.

İki Yemen'in birleşmesi Aralık'ta gerçekleşiyor

Dış Haberler Servisi — Yemen ülkesinin iki parçası olan Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti (Güney Yemen) ile Yemen Arap Cumhuriyeti (Kuzey Yemen)'in birleşmesinin aralık ayında gerçekleşeceği bildiriliyor.

Arap ülkelerine geziye çıkan ve Kuveyt'de gazetelere bir demeç veren Kuzey Yemen Tanıtma Bakanı El-Arişi Kuzey Yemen Devlet Başkanı Ali Abdullah Salih ile Demokratik Yemen lideri Abdülfettah İsmail'in önümüzdeki aralık ayında bir araya gelerek birleşik devletin anayasasını onaylayacaklarını söyledi. El-Arişi, iki ülke temsilcilerinin yeni anayasayı hazırlama çalışmalarının son aşamasında olduğunu belirtti.

FİDEL CASTRO'NUN MONCADA KIŞLASI BASKININININ SAVUNMASINDAN BU YANA 26 YIL GEÇTİ

"TARİH BENİ HAKLI ÇIKARACAKTIR!„

● FİDEL CASTRO, KÜBA HALKININ DİKTATÖRLÜĞE KARŞI SİLAHLI SAVAŞIMINI BAŞLATAN MONCADA KIŞLASI BASKINININ DURUŞMASINDA, JOSE MARTİ'NİN ÖZGÜRLÜK DÜŞÜNCELERİNDEN ESİNLENDİKLERİNİ SÖYLÜYORDU.

■ Fidel Castro 1954 yılında. Bu fotoğraf, gizli olarak basılan savunma metninin ilk sayfasında yer alıyordu.

«Tarih beni haklı çıkaracaktır». Dünyadaki her ilerici kişi, Fidel Castro'nun bu ünlü sözlerini mutlaka duymuştur. Fidel Castro, Moncada Kışlası baskını nedeniyle çıkarıldığı mahkemede, Batista diktatörlüğüne böyle meydan okuyordu. Küba'da Amerikan emperyalizminin kuklası Batista'ya karşı silahlı savaşımı başlatan 26 Temmuz 1953 Moncada Kışlası baskını duruşmasında, Castro, savunmasını bu sözlerle bitirmişti.

Fidel Castro'nun 16 Ekim 1953'te yaptığı savunması, arkadaşlarıyla birlikte koyulduğu savaş yolunun ilkelerini sergiliyordu. Batista rejiminin çürümüşlüğünü ortaya koyan bu tarihsel savunma, diktatörlüğün bütün gizleme çabalarına karşın daha ertesi gün dilden dile dolaşmaya başladı.

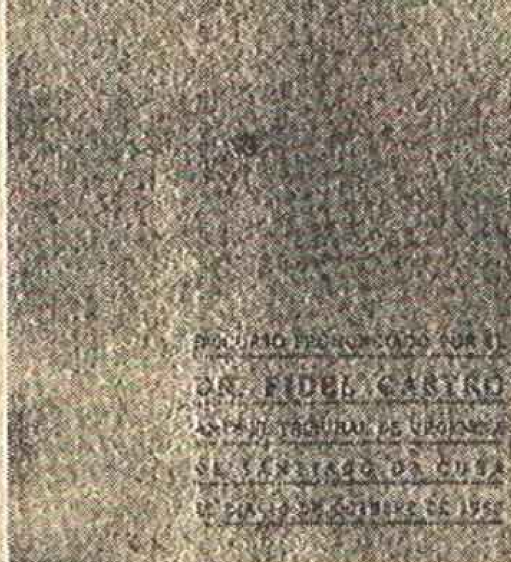
Moncada Kışlasına yapılan baskınla ilgili duruşma 21 Eylül 1953'te başladı. Fidel, bu ilk duruşmada, kendi avukatlığını yapacağını açıkladı. Savcının sorularını yanıtladıktan sonra kendi avukatlığına geçtiğinde, baskına katılan arkadaşlarına bazı sorular yönelterek baskının amaçlarını, diktatörlüğün zalimliğini, tutuklulara yapılan işkenceleri ve cinayetleri sergiledi. Ardından, sanık sandalyesinde oturan arkadaşlarının suçladığı diktatörlük yetkilileri hakkından dava açılması için mahkemeye çağrıda bulundu. Fidel'in savunması, gittikçe, Batista rejiminin dayanamayacağı bir yargılama durumuna geliyordu. Sanık sandalyeleri yargıç kürsüsüne çevrilmiş, diktatörlük yargılanıyordu. Fidel, kendilerine Jose Marti'nin düşüncelerinin esin kaynağı oluşturduğunu söyleyince diktatörlüğü canevinden vurmuştu. Jose Marti, Küba halkı için özgürlük demekti.

Yargılamanın aleyhine geliştiğini gören mahkeme heyeti, Fidel'in kendi savunmasını yapacağı günkü duruşmayı gizli yapmaya karar verdi. Bu yasalara aykırıydı. Duruşmanın yapılacağı gün ve yer daha önceden açıklanmadı. Duruşmada yapılacak konuşmaların basına verilmesi yasaklandı. Salona teyp ve fotoğraf makinesi alınmaması kararlaştırıldı. Duruşmanın yapılacağı 16 Ekim günü, adliyedeki salonun kapısına, duruşmanın bir hastanede, daracık bir odada yapılacağını bildiren küçük bir ilan asılmakla yetinildi. Hatta bir ara Fidel'in hasta olduğu ileri sürülerek duruşmaya kendisinin katılmayacağı yalanı yayılmaya çalışıldı. 16 Ekim günü diktatörlüğün basın yayın organları da boş durmuyordu. Ülke içinden haber olarak, ABD'nin Batista'ya açtığı krediler her yanı kaplamıştı. Ülke dışından ise, Fransa'nın Vietnam'a karşı yürüttüğü saldırganlık savaşı, uzun uzun anlatılıyor, Fransa'nın bir yıl içinde zafer kazanacağı iddia ediliyor, ABD'nin Fransa'ya verdiği yeni silahlardan söz ediliyordu.

Fidel bu önlemlerle alay etti. Duruşmada, «Beni açık mahkemede yargılamaktansa, Batista o mahkeme salonunu dinamitlemeyi tercih eder» diye açıkladı. Salona yetkililer dışında birçok gazeteciden başkası alınmadı. Bunların haberleri de ağır sansüre tabi idi.

Bütün bu önlemler boşa çıktı. Fidel, çıt çıkmayan bir salonda tüm savunmasını yapmıştı. Fidel'in yönelttiği sorular ve iddialar üzerine mahkeme heyetinden bir tek tepki gelmiyordu. Fidel ünlü savunmasını şöyle bitirdi: «Savunmamın sonuna geldim. Ama beni serbest bırakmanızı istemeyeceğim. Beni suçlayın. Bu birşey değiştirmez, tarih beni haklı çıkaracaktır.»

Fidel'in bu öngörüşü, günümüzün özgür Küba'sı'nda somutlaşıyor.

● Castro'nun savunmasını yapacağı gün, diktatör Batista'nın emrindeki basın-yayın organları, yalnızca, ABD'nin Küba'ya açtığı yeni kredilerden ve Fransa'nın Vietnam'a karşı sürdürdüğü saldırganlık savaşından söz ediyordu.

● Castro'nun savunmasının metni ilk kez 1954 yılında gizli olarak basıldı. «Tarih Beni Haklı Çıkaracaktır!» adlı kitap, Moncada Kışlası baskınının birinci yıldönümünde yayınlanmıştı.

Yunanistan KP Karamanlis'in sosyalist ülkelere yaptığı ziyareti değerlendirdi

Dış Haberler Servisi — Yunanistan KP MK Politbürosu Yunanistan Başbakanı Karamanlis'in Sovyetler Birliği, Macaristan ve Çekoslovakya'ya yaptığı gezi ile ilgili bir bildiri yayınladı.

Bildiride Komünist Partisi'nin geziyi olumlu bulduğu belirtildi ve şöyle denildi: «Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle işbirliği politikası Yunanistan halkının istemlerine ve ülkenin ekonomik ve ulusal çıkarlarına uygundur. Moskova, Budapeşte ve Prag'daki görüşmelerin sonuçlarını olumlu buluyoruz.»

Bildiride daha sonra Yunanistan'la sosyalist ülkeler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine yönelik her adımın destekleneceği belirtildi.

FAŞİZME KARŞI SAVAŞ KAMPANYASI'NIN BELGİLERİ YIĞINLARA MALOLDU

MHP KAPATILSIN CAN GÜVENLİĞİ SAĞLANSIN

Dünyaturu

■ SOVYETLER Birliği ve Vietnam arasında Çin saldırısının kurbanlarına yapılacak yardım konusunda bir anlaşma imzalandı. Sovyetler Birliği'nin Vietnam'a yaptığı yardımı bu yıl ve gelecek yılın başlarında da sürdürmesi kararlaştırıldı. Yardım için gerekli olan para Sovyet halkının bir günlük gönüllü çalışması sonucunda karşılanacak.

Amerika Moskova Büyükelçisi görevden alındı

SALT-2 anlaşmasına karşı çıkan ve bu nedenle Beyaz Saray'la arası açılan Amerika'nın Moskova Büyükelçisi Malcolm Toon görevinden alındı. Toon'un yerine İBM şirketi eski başkanı Thomas Catson'un atandığı bildirildi.

■ F. ALMANYA'da gelecek yıl yapılacak genel seçimlerde muhalefetin başbakan adayı Hıristiyan Sosyal Birlik Partisi Başkanı Franz Josef Staruss başlattığı seçim kampanyasında nasyonal sosyalizmin, sosyalizmin bir türü olduğunu iddia ederek, Hitler ve Gobles'in birer marksist olduklarını savundu.

■ İŞSİZLİĞİ protesto eden ve eski haksızlıkların düzeltilmesini isteyen yaklaşık 200 kişinin Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi önündeki oturma grevi ikinci gününü doldurdu.

■ MISIR Dışişleri Bakanı Butros Gali halen İsrail işgalindeki Sina'yı geri aldıkları zaman İsrail'e alabileceği kadar petrol satacaklarını açıkladı.

Brejnev'in parti Genel Sekreteri seçilmesinin 15. yılı kutlandı

Dış Haberler Servisi — Sovyet Yüksek Prezidyum Başkanı Leonid Brejnev'in Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreterliği'ne seçilmesinin 15. yılı kutlandı. Sovyet televizyonu ve radyosu yıldönümü ile ilgili olarak hazırladığı ve bir saat süren programda Brejnev'in yaşam öyküsü ve partinin gelişmesi ile ülkede ve dünyada barış ve yumuşama politikası anlatıldı.

Ovada ayışığı...
Ovada yaz...
Söke Ovası'na gündüz gözüyle girmemiz yasak..,
Toprak ağası değilsek eğer,
postabaşı, dayıbaşı değilsek...
Köylülerin karşısına jandarmayı diken yüzbaşı
değilsek eğer, Söke Ovası'na
gündüz girmek yasak.
«Çalışmayız ağalar, beyler ve dahi bey köpekleri,
çalışmayız günde 15 saat» dersek..,
Dersek ki, «yetmez bize ayışığı,
mutlaka sökecek
Söke Ovası'nda beklenen şafak...»
Yani boynumuza borçsa,
emeğimize onursa hakkımızı almak...
Kardeşler, şimdileyin
Söke Ovası'na gündüz gözüyle girmek yasak.

Kilosu üç liradan toplanır pamuklar, büyük bir umutla tartılır.

Röportaj: CELAL BAŞLANGIÇ

Söke Ovası'na gündüz gözüyle girmek yasak

SÖKE OVASI'NA AYIŞIĞINDA GİZLİCE GİRDİK. TARIM EMEKÇİLERİYLE GİZLİCE KONUŞTUK AYIŞIĞINDA, ÇADIRLARIN İÇİNDE.

● BEYLER, AĞALAR TUTMUŞ SÖKE OVASI'NIN YOLLARINI. SÖKELİ TOPRAK EMEKÇİLERİNİ AÇLIĞA BOĞMAK İÇİN, DOĞU'DAN GETİRTTİKLERİ 25 BİN TARIM EMEKÇİSİNE KİMSELER YAKLAŞMASIN DİYE, BİLİNCİN KIVILCIMLARI DOĞU'NUN EMEKÇİLERİNDE ÇAKMASIN DİYE...

Toprak emekçileri 7'den 70'e gün doğumundan batımına kadar çalışırlar.

Sökeli toprak emekçileri 1979'un Haziran'ında direnince... Direnince günde 130 liraya çalışmamak için binlerce toprak emekçisi, bir korku almıştı Söke'nin toprak beylerini. Ödemesine ödediler toprak emekçilerinin istediği 160 lira gündeliği ama, pamuk toplama mevsimi de geliyordu. «Yeniden direnmelerini nasıl önleriz» diye kafa kafaya verdi Söke'nin toprak beyleri Ankara otellerinin lobilerinde.

Direnişi önlemenin tek yolu vardı. Haber salındı Doğu'nun toprak ağalarına, feodal beylerine, elinde işçisi olan dayıbaşlarına, «aman bu mevsim amaleyi çok getirin» diye.

Söke'nin banka şubeleri çalıştı, paralar havale oldu. Elazığ'a, Adana'ya, Urfa'ya, Kars'a, Hatay'a ulaştı. Çok sayıda işçi getirecek olanlara «küçük» (!) bir avanstı sadece gönderilen 300-500 bin liralar...

Avansı kapan topladı doğudaki işçiyi ardına, Söke ovasındaki toprak emekçilerinin üstüne yığdı. Hem de her yıl getirilen işçiden binlerce fazlasını.

Şimdi Ege'nin en verimli ovasında, ekilen her şeyin yeşerdiği Söke Ovasında, topraktan bitmişcesine gibi insan var yollarda, caddelerde. Söke'nin yaklaşık 20 bin toprak emekçisinin üstüne, ağalar 25 bin de Doğu'dan emekçi getirtmişler. Direndiler diye Sökeli toprak emekçilerini cezalandıran toprak beyleri Doğu'dan getirdikleri toprak emekçilerini bir yandan az paraya çalıştırırken, diğer yandan da Söke'nin toprak emekçilerini açlığa mahkum etmişler.

AYIŞIĞINDA GİRDİK SÖKE OVASI'NA

Koruklarının geçmesine yetmemiş. Doğudan binlerce emekçi getirmek ve Sökeli emekçileri açlığa mahkum etmek için. Başka önlem de almayı düşünmüş Fahri Tanman'lar, Hilmi Fırat'lar, Özbaş'lar, Kocagöz'ler, Ekener'ler, Tuntaş'lar... Tutulmuş Söke Ovasının yolları. Toprak beylerinin adamları, dayıbaşları, postabaşları Doğudan getirttikleri emekçileri, haklarını almak için savaşıma çağırabilecek herkese kapatmış Söke Ovasını.

Gündüz girilmeyen Söke Ovası'na bir gece yarısı girdik biz de ay ışığında...

Saat 23.00... Yarın için hazırlık yapıyor toprak emekçileri. Sabahın 5.00'inde çıkacaklar çalışmaya. Güneş batıncaya değin sürecek bir yorgunluğun son hazırlıklarını yapıyor kilosu 3 liradan pamuk toplayanlar. Kışları ahır olarak kullanılan evlerinin, derme çatma çadırlarının, ya da Akçakonak Muhtarı'nın deyişiyle «Sosyal konutları»nın önünde.

Ayazı ünlüdür Söke Ovası'nın. Üşüyor Hatay'dan, Samandağ'dan gelenler. «Bizde ancak karakış bu kadar soğuk olur» diyerek kışın ahır, pamuk toplama mevsimi de Doğu'dan gelen emekçilerin evi olarak kullanılan «sosyal konut»ların içinde sürdürüyor yemek yapmalarını, hamur açmalarını gündüzleri 14 saat pamuk toplayan kadınlar.

KUŞKU BULUTLARI DAĞILIR ELBET

Toprak beylerinin «ev» dediği ahırları geçip de ovanın içlerine doğru yol aldığınızda derme çatma çadırlar görürsünüz. Geceyarısı gelen davetsiz konuklarına uzaktan kuşkuyla bakarlar:

Erkekler ve çocuklar yatarken, güneş doğmadan çalışmaya başlayan kadınlar gündüzleri tarlada çalışırlar, gece yarılarına kadarda ertesi günün yemeğini hazırlarlar.

«— Kim ola ki bu saatte, tutulan yolları aşıp kapımıza gelenler» diye. Tanıtınca kendinizi silinir bu kuşku. Silindi de.

Geceyarısı gelenlere bakan kuşku dolu gözler, sıcak bir içtenliğe dönüştü. Çadırlarına buyur ettiler ve uyuyan arkadaşlarını kaldırarak, yataklarını topladılar alelacele...

«— Bilseydik gelmezdik» diye başladı söze toprak emekçisi Nadir, «ama ne yapalım ki kıştan bağlamışlardı bizi.»

Küçücük bir çadırda, sırt sırta, omuz omuza oturan toprak emekçileriyle böyle başladı söyleşimiz. İlk sorumuz, «Kıştan nasıl bağladılar sizi?» oldu. Güldü Feyzo: «Her yıl olduğu gibi» diyerek sürdürdü konuşmasını:

«— Ben 6-7 yıldır geliyorum. Bizim oralarda, yani Hatay'da, Samandağ'da kışın iş bulamazsın. 14 nüfus var benim başımda. Aç mı koyayım onları. Ben de dayıbaşından para alırım kışları geçirmek için. Yazın'da Söke Ovası'nda çalışır, öderim aldığım parayı. Bu yılki borcum 70 bin lira. Topladığım pamuk ancak karşılar borcumu. Bu kış yine borç para alacağım demektir bu. Bir dahaki yaz da yeniden buraya geleceğim borcumu ödemek için.»

KADINLAR... HELE KADINLAR...

«— Bir günlük çalışmanızı anlatır mısınız?»

Fahri Dönmez «aynı yorgun alışkanlık»la anlatıyor.

«— Saat 4'de yola çıkıyoruz, 5'de de iş başlıyor. 12.00'ye kadar nefes bile almadan topluyoruz pamuğu. Sonra evden getirdiğimiz yemeği 15-20 dakikada yiyip tekrar işe koşuyoruz. Güneş batana kadar. Saat 19.30'u buluyor bu. Tekrar geriye dönüyoruz. Yemek hazırlıyor karımız, kız kardeşimiz. Saat 2.00'yi buluyor. Yemem iz yatmamız derken 23.00. Ama yalnız erkekler yatıyor. Kadınlar ise, ertesi gün tarlaya giderken yanımızda götüreceğimiz yemeği pişiriyorlar. Bu arada da çocuklara bakıyorlar.

«— Zor olmuyor mu çocukla çalışmak?»

«— Hem de çok»

Yanıtlayan Ahmet... Sürdürüyor:

«— Yolda hasta oluyor çocuklar. Ama getirmek zorundayız. Çünkü anaları da pamuk toplayacak. Sabahın 04.00'ünde kaldırıyoruz. Ayazda gidiyorlar bizle beraber tarlaya. Anaları onları bir kenara bırakıp pamuk topluyor. Tarlanın kenarında duran çocuğa ancak 3-4 saatte bir bakabiliyor. Sivrisineği, sıtması da caba. Çocuklarımızı geriye zayıflamış ve hasta olarak getiriyoruz. Bu durum çok içime dokunuyor.

«— İçimize dokunan başka şeyler de var» diyor Bereket. «Patronlar bize insanlık dışı davranıyor. Geçende bir arkadaş pamuk toplarken toprak beyi dikilmiş arkasına; sen temiz toplamıyorsun pamuğu deyip çuvaldan bir avuç pamuk almış ve arkadaşın ağzına sokmaya kalkmış...»

«YAKTIK BİZ BUNLARI»

Feyzo giriyor araya:

«— Geçende römorkla Söke'ye indim. Orada Sökeli toprak emekçilerini gördüm. Kahvelerde, yolun kenarında gölgede çömelmiş oturuyorlar. Kardeşime döndüm 'yaktık biz bunları' dedim. Bu da bana dokundu. Ama elden başka ne gelirdi ki, kıştan satmışız emeğimizi. Hem gelmeseydik başka yerden getirirdi bunlar. Zaten şimdi bile işçi fazla.»

«— Kazancınız nasıl?»

Nadir yanıt veriyor:

«— Geçen yıl 2,5 liradan topluyorduk pamuğu. Bu yıl da 3 liradan topluyoruz. Esas fiyatı 4,5 liraymış galiba. Ama 150 kuruşu dayıbaşı alıyor kiloda. Bu fiyatla dayıbaşından bir yıl aldığımız borcu ancak ödeyebiliyoruz. Çünkü bir insan günde ortalama 80 kilo pamuk toplayabiliyor. İş 40 gün sürüyor.»

Söke Ovası'nda kadınlar uyudu, bir kaç saat sonra uyanmak üzere.

«— Geç oldu. Siz de biraz uyuyun. Gidelim yavaş yavaş» diyoruz.

«— Hayır» diyor toprak emekçileri. «Daha konuşacaklarımız var. Durumumuz bu, ama daha bitmedi. Bu iş böyle gidecek değil ya»

«Sendikalaşmalı» diye başlıyor söze Bereket:

«— Sonra sigortalı olmalıyız. Gerçi kurtarmıyor bizi bu koşullarda sigortalı olmak. Çünkü yılda 40-45 gün çalışıyoruz. Ama sigortalı olalım önce. Hem şu (Tarım İş Yasası) diye bir şey var. Onun da çıkması gerek bir an önce. Duyduğuma göre bu haliyle çıkarsa pek işimize de yaramazmış.»

«TIRPAN» GÖREV BAŞINDA

Feyzo cebinden bir gazete çıkartıyor:

«— Biz buraya mecburen geldik. Buradaki emekçilerin durumunu da biliyoruz. Ancak ortak savaşım verebilirsek düzelir durumumuz. Biz gelmekle onların gelirlerini kısıtladık. Ama onlarla bir bağ kurabilirsek...»

Sonra Ege Köy - Der'in Tırpan gazetesini gösteriyor. Başlıyor anlatmaya:

«— Ben burada yazılanlara katılıyorum. Birinci el pamuk toplama 375 kuruş olmalı bu yıl. İkinci el 5 lira; üçüncü el de 7.50 kuruş... Sonra sendika. Devrimci Toprak - İş var burada. Tüm işçileri toplamak gerek bu çatı altında.»

Sorduk:

«— Dayıbaşılık ne olacak?»
Elindeki gazeteye bakarak konuşuyor:

«— Dayıbaşı aslında patronun maşasıdır. Asalak yani. Bence, daha doğrusu bizce köylüler kendi aralarından patron karşısında kendilerini savunacak bir komite geçmeli. Toprak emekçileri için patronla bu komite pazarlık etmeli. Bizi satan dayıbaşılar değil.»

SÖKE OVASI'NDA PİR SULTAN...

«Duyduğuma göre» diyor Ahmet «Söke'li 20 bin toprak emekçisinden 12-13 bini işsizmiş. Bu sorunu da çözmek lazım. Hem çalışanların eline birşey geçmiyor bu ücretle, hem de binlerce insan aç bırakılıyor.»

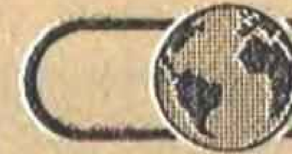
«— Geç oldu gidelim artık biz» diyoruz, «Durun diyorlar Feyzo güzel saz çalar, dinleyin öyle gidin.

Alıyor Feyzo eline sazı «Bu Sökeli toprak emekçilerine» diyerek Pir Sultan'ın bir türküsünün ezgisini yayıyor Söke Ovası'na:

«Gelin canlar bir olalım
Yoksulun hakkın alalım.»

«— Bir tane de tüm Türkiye'li emekçilere çalayım» diyor ve,
«Kavga sesleri geliyor
Köylerden ve şehirlerden»
diye bir marş tutturuyor Feyzo. Katılıyor diğerleri, hep bir ağızdan söylüyoruz.

Ay ışığında ve ayazda girdiğimiz Söke ovasına, bugün göğsümüzü gere gere kendi toprağımıza, kendi ekinimize gireceğimiz olan inancımız pekişmiş olarak ayrılıyoruz, şafak sökerken...

DÜNYA BASININDAN SEÇMELER

APN — NOVOSTI PRESS AGANCY
● Basın ajansı.
● Sovyetler Birliği'nin resmi ajansı.
● Merkezi Moskova'dadır.

● Sovyetler Birliği'nde yeni Anayasanın yürürlüğe girmesinden bu yana iki yıl geçti. APN gözlemcisi Vyaçeslav Kostikov, Sovyet anayasalarının tarihsel evrimini inceleyerek bu anayasalarda ilan edilen hakların yaşama geçirilmeleri hakkında örnekler veriyor.

YENİ SOVYET ANAYASASI'NIN İKİ YILI

Sovyetler Birliği'nde yeni anayasanın kabul edilmesinin üstünden iki yıl geçti. Bu olguda olağanüstü hiçbir şey yok. Bu normatif bir faaliyet ve tüm devletlerin uygulamasında doğal bir olaydır. Ancak hiçbir anayasayla ilgili olarak Sovyet Anayasası konusunda olduğu kadar geniş bir tartışma yapılmadı ve yapılmıyor. Bunun nedeni nedir?

SOVYET ANAYASASI'NIN GETİRDİĞİ HAKLAR GERÇEKTİR

Sovyet Anayasası pekçok bakımlardan eşsizdir ve tarihte bir benzeri daha yoktur. Sovyet Anayasası, ilk sosyalist devletin kendisi gibi, son derece yeni normatif ilkeleri yansıtıyor. Sovyet Anayasası'nın kapitalist devletlerin anayasalarıyla arasındaki en önemli farklardan biri, anayasada ilan edilen hakların gerçekliğidir.

Anayasaların İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'yle karşılaştırılması, Batı Avrupalı hukukçuların görüş açısından yeterli sayılıyor. Ancak böylesi bir karşılaştırma yeni Sovyet Anayasası'na uygulandığında, tüm ayrıntılarıyla yapılmış bir karşılaştırma olmuyor. Her birimiz için son derece önemli olan çalışma, dinlenme, eğitim ve tıp yardımı gibi haklar bazı anayasalarda sadece ilan ediliyor. Bu soylu ilkeler pekçok ülkenin anayasasında belirtilmiyor bile. Ama acaba dünyada demokratik anayasalara sahip ülkelerin (örneğin Fransa, Büyük Britanya, İtalya) emek borsasında milyonluk kuyruklar oluştuğunu, yabancı işçilere farklı işlem yaptıklarını, yurttaşlarına ücretsiz yani herkesin elde edebileceği bir sağlık yardımı ve eğitim veremediklerini gösteren örnekler yeterli sayıda değil midir?

Sorun, İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin, tüm halkların yerine getirilmesini istemeleri gereken bir şeyi görev edinmesinden ileri geliyor. Sovyetler Birliği'nde bu haklar artık birer gerçeklik haline gelmiş ve halk devletinin malı olarak güvence altına alınmıştır.

DEVRİM SONRASI YILLAR VE YENİ YASALAR AKIMI

Sovyet Anayasası'nın tarihsel evrimini incelemek bu nedenle ilginç olacaktır. 1917 yılında komünistler iktidara geldiklerinde tek istekleri, Çarlığın halkta nefret uyandıran hukuk «kurumlarını» baştan sona yırtıp atmaktı. Sovyet yönetiminin ilk yılları, uygarlık tarihinde görülmemiş, yeni yasalar akımıydı: Toprak yasası, ulusların kendi kaderini belirlemesine ilişkin yasa vb. Daha o zamandan, normatif faaliyetin başlıca ilkesi, realizm ve kabul edilen yasaların uygulamada gerçekleştirilebilir olmasıydı. Sözünü ettiğimiz yasaları ele alabiliriz: Toprak gerçekten köylülere verildi. Rusya'dan ayrılmak isteyen Polonya ve Finlandiya ise kabul edilen yasa uyarınca ulusal egemenliklerini kazandılar.

Sovyet yasama ilkelerinin anlaşılması açısından çok önemli olan şu konu da Sovyet yasama tarihini inceleyen kişilerin dikkatinden kaçmayacaktır. Örneğin, 1918 tarihli ilk Sovyet Anayasası'nda çalışma hakkı belirtilmemişti. 1930 yılına kadar ülkede işsizlik vardı. Pek tabii ki, ilk anayasayı hazırlayanlar, mevcut gerçeklerden hareketle ana yasaya çalışma hakkına ilişkin maddeyle koymak istememişlerdir. Bu, halkı aldatmak olurdu. Ancak Sovyet insanı işsiz kalma korkusundan kurtulduğu zaman 1936 Anayasası'nda çalışma hakkına ilişkin madde yer aldı.

Ancak bu hakkın evrimi burada sona ermedi. Çalışma hakkı yeni anayasada büyük ölçüde genişletildi. Devlet artık meslek seçme hakkına da garanti ediyor (madde 40). Bu evrimin insancıllığı ortadadır.

Aynı şekilde, anayasanın 1979 yılında halka ilk kez sağladığı bir diğer garantide de, halkın doğuşuyla ilgili aynı mantık izleniyor. Konut hakkına ilişkin maddeden söz ediyoruz. Bu hak uzun bir süre boyunca Sovyet insanının hayali olmuştur. Ancak bu hayal bazı nedenler yüzünden tüm halk için gerçekleştirilmedi. İç savaştan miras kalan konut açığı İkinci Dünya Savaşı'yla daha da derinleşti. SSCB toprakları üzerinde 1700 kent ve 70 bin köy yerle bir edilmişti. Savaştan sonraki yıllarda pek çok aile mahzenlerde oturmak zorunda kaldı. Ayrı bir daire enderdi. Ama iyi bir konut hayalinin gerçekleştirilmesi için bütün ülke çalıştı.

Örneğin, son 15 yılda halka, toplam bir buçuk milyar metre kare alanında konut teslim edildi. Bu, her SSCB yurttaşından ikisine konut koşullarını iyileştirme, (hem de ücretsiz olarak) olanağı verdi. Anlaşılacağı gibi Sovyetler Birliği'nde (kooperatif evlerinin küçük bir bölümü hariç) karşılıksız olarak konut veriliyor. Hayal yavaş yavaş gerçeğe dönüştü ve son anayasanın metninde bu gerçek, anayasanın bir maddesi olarak boy göstermeye başladı (madde 44).

GERÇEKTEN SOSYALİZMİN KAZANIMLARINI YANSITAN GERÇEK HAK

Bu nedenle, 19. yüzyıl sonu Fransız hukukçusu ve sosyoloğu Gustav Le Bon'un ilginç bir düşüncesini anımsatmak isterim. Fransız hukukçusu ilginç bir formül öneriyordu: «Haklar yaratılmaz, kendi kendilerine doğarlar».

Bu düşüncenin anlamı; yasa koyucuların iradesiyle yaratılmış olanların değil, doğal olarak insanların gerçek yaşam tarzından kaynaklananların gerçek hak olduğudur. SSCB'de Anayasa hakkı bu şekildedir. Gerçek sosyalizmin kazanımlarını yansıtan gerçek hak.

Sofya Press
● Bulgar Basın Ajansı
● Merkezi Sofya'dadır

● Bulgaristan Komünist Partisi, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nde gelişmiş sosyalist toplumu kurma çalışmalarını Bulgaristan Halk Çiftçi Birliği ile sıkı ve kardeşçe işbirliği ortamında yürütür. Emekçiler yönetime en geniş biçimde katılır. Ülkenin gelişme hedefi komünist toplumsal özyönetime geçiştir. Aşağıdaki yazıda bu süreç içerisinde emekçilerin ülke yönetimine nasıl katıldıkları anlatılıyor.

EMEKÇİLERİN ÜLKENİN YÖNETİMİNE KATILIŞI

Bulgar toplumunun yönetilmesinde devlet iktidarı organları, politik partiler ve toplumsal örgütler başlıca rol oynamaktadır.

Halk Meclisi (Parlamento), Halk Meclisi'nin Birinci Dönem Toplantısı'nda seçilen Devlet Konseyi, il ve belediye Halk Şuraları devlet erkinin yönetim organlarını oluşturmaktadır.

Ülkede iki politik parti vardır: Komünist Partisi (Bulgaristan Komünist Partisi) ve kooperatifçi köylülerin Partisi (Bulgar Halk Çiftçi Birliği).

Vatan Cephesi, Sendikalar Birliği ve Komsomol (Dimitrofçu Komünist Gençler Birliği) ülkede eylem yürüten en önemli yığınsal toplumsal örgütlerdir.

Halk Meclisi, devlet iktidarının en yüksek organıdır. Halk Meclisi üstünde ve ona eşit bir başka yönetim organı yoktur. Halk Meclisi yasama işlevlerini yürütüm çalışmalarıyla birleştirmekte ve en yüksek düzeyde denetim uygulamaktadır. Başka bir sözle Halk Meclisi kararlar almakta, kararlar gerçekleştirmekte ve kararların etkinliğini denetlemektedir. Parlamento 400 halkvekilince oluşturulmaktadır. Şimdiki Yedinci Halk Meclisindeki halkvekillerinin 272'si Komünist Partisi üyesi, 100'ü Bulgar Halk Çiftçi Birliği üyesi ve 28'i partisizdir. Parlamento'daki 400 halkvekilinden 295'i devlet, toplum ve kültür eylemcisi ve 105'i maddi üretimde çalışan (30'u köy ekonomisinde ve 75'i sanayi, inşaat ve taşımacılık dallarında) kişilerdir. Halkvekillerinden 272'si yüksek öğrenime, geri kalanları ise Lise ve ilk okul öğrenimine sahiptir. Halkvekillerinin 78'i kadın ve 33'ü (30 yaşına kadar) gençtir. Parlamento seçimle işbaşına gelen ve görev süresi beş yıl olan bir yönetim organıdır.

Cumhuriyetin, 18 yaşını doldurmuş, haklarını kullanmaları yasaklanmış olanlar dışında kadınlı erkekli tüm yurttaşları ırk, din, milli mensubiyet, sosyal köken, mülkiyet durumu ve öğrenim düzeyi farkı gözetilmeden seçilme ve seçme hakkına sahiptir. Tüm seçmenler, seçime tam hakla katılır. Bir seçmenin oyu, ötekisinin oyuna eşittir. Seçmenler dolaysız seçimle milletvekillerini, devlet iktidarının yerel organlarındaki Meclis üyelerini ve yine seçimle işbaşına gelen hakim ve Mahkeme Kurulu üyelerini seçerler. Seçmenler kişisel istencini gizli oylama koşullarında ifade ederler. Anayasa, seçimlerde yükseltilen ülküler ve açıklanan programa ihanet ettikleri, üstlendikleri yükümleri düzenli biçimde yerine getiremedikleri veya kendilerine verilen bu yüksek ünvanla bağdaşmayan eylemlerde bulundukları hallerde, halk vekilleri ve yerel organlardaki Meclis üyelerini görevlerinden uzaklaştırma olanağı sağlamaktadır. Örgütler ve seçmenler, halkvekili ve yerel organlardaki Meclis üyesi hakkında lehte veya aleyhte ajitasyon çalışmalarında bulunma hakkına sahiptir.

Sosyalist toplumun belirgin özelliklerinden biri de, Komünist Partisi'nin, devletsel çalışmalar da bu arada, toplumun tüm politik örgütü eylemlerini yönetmesidir. Komünist Partisi'nin bu rolünü, işçi sınıfının toplumdaki nesnel konumu, sosyal yaşamı ve toplumsal üretim sisteminde aldığı yeri belirlemektedir. Bulgaristan Komünist Partisi'nin yönetici durumu bugün ülkede gelişmiş sosyalist toplum kuruluşunun en önemli koşuludur.

Anayasada şu tümce de yer almaktadır: «Bulgaristan Komünist Partisi, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nde gelişmiş sosyalist toplum kuruluşu çalışmalarını, Bulgar Halk Çiftçi Birliği'yle sıkı ve kardeşçe işbirliği ortamında yönetmektedir.»

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nde toplumsal örgütlerin ülkenin politik yaşamı ve yönetime etkin biçimde katılmaları, devlet düzeninin belirgin çizgilerinden birini oluşturmaktadır. Bu örgütlerin çalışmaları ve eylemleriyle ilgili yasama girişimleri Halk Meclisi'nde Vatan Cephesi, Sendikal Birliği, Komsomol, Merkez Kooperatif Birliği ve Bulgar Kadınlar Komitesi Yönetim Kurullarına verilmiştir. Üstelik önemli yasa tasarıları Parlamento'da ele alınmadan önce halk tarafından genel incelemeye sunulmaktadır. Nitekim Ceza Yasası taslağı, Aile Yasası taslağı ve Halk Şuraları Yasası taslağı, Parlamento'ya sunulmadan önce bütün halk tarafından incelendi. Anayasa da, genel halk incelemesinden sonra 1971 yılında yapılan halk oylamasıyla kabul edildi. Ülkenin Genel Yasasında kurala bağlanmış olanaklar sonucunda toplumsal örgütlerin devlet organları işlevlerini gerçekleştirme uygulaması aralıksız genişlemektedir. Aslında bu Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin gelişme yönsemesi ve perspektifinin ana yönü, yani proletarya diktatorası devletinin genel halk devletine ve genel halk devletinden komünist toplumsal özyönetime geçişin yönüdür.

Üç Bulgar yazarı

Georgi Dimitrof'u

anlatıyor

RÖPORTAJ: Kerim KORCAN

İçli Bulgar şairi Hristozof'la konuşma

Sanırım burada bitiyordu Petır Dimitrof Rudar'ın bize anlatacakları. Hayli de yormuştuk kendisini. Şimdi o mukaddes bir iş yapmanın gururu ve rahatlığı içindeydi. Böylece yakın iş arkadaşını dinlemekle, Georgi Dimitrof'un yaşayan sıcaklığına yaklaşmış oluyor, onu olanca heybetiyle yanımızda hissediyorduk. Daha sonra şunları da söyleyecektir bize arkadaş Rudar:

● «AĞAÇ DALBUDAKLA YAŞAR»

«Arkadaş Kerim Korcan, biz hemen hemen üçyüz kişiydik Georgi Dimitrof'la yakın arkadaşlık yapan. Belli bir devre sosyal savaşı onun öncülüğünde götürdük ileriye. Şimdi o günleri görerek yaşayan yirmi kişi ya kaldı ya kalmadı. Ama yeni neslin o devrimci mirasa kıskançlıkla sahip çıkacağına, onu koruyacağına inanıyorum.»

«Konuşmayı bağlarken üç beş söz de ben söylemek istiyorum» dedim Petır Dimitrof Rudar'a. Bir noktanın mümkünse aydınlatılmasını rica edecektim, dedim ki:

— «Bizim Sinop'ta derler ki: Ağaç dal budakla yaşar. Bunu hatırlatarak şuraya varmak istiyorum. Şüphesiz ki Georgi Dimitrof, dünya sosyalist devrim ağacının önemli bir dalıdır, hem de çok önemli bir dalı. Bu ağacın gövdesinin oluşmasında, Büyük Marks'ın, Engels'in ve Lenin'in olduğu gibi, biraz tali derecede kalıyor olsa da Stalin'in de bir payı olduğunu biliyoruz. Bunları söylüyor olmakla sakın Stalin üzerine bir tartışmaya girmek istediğim sanılmasın. Ancak, enternasyonalist bir savaşçı olarak Georgi Dimitrof'un Stalin'le geniş ve derinlemesine ilişkileri olmadı mı?

Şimdi ben şu anda, Georgi Dimitrof hakkında hazırlayacağım kitapta, nerelere ağırlık vereceğimi ve nasıl bir çerçeve oluşturacağımı henüz bilemiyorum. Gerçekleri devrimci açıdan yansıtmaya olanca dikkatimi harcayacağım. Kimseyi eğlendirmeyi değil, düşündürmeyi deneyeceğim belli bir estetik kullanarak. Burada Dimitrof'un hatasız bir portresini çizmek, biraz da Stalin'i anlatmaya bağlıdır, diye düşünüyorum. Bu konuda neler söyler bize acaba arkadaş Petır Dimitrof Rudar?»

Sözlerim ve sorum Bulgarcaya çevrilip kendisine aktarılınca Rudar hiç tereddüt geçirmeden:

«Mesele tarihi oluşu içinde neyse odur» dedi ve ekledi ardından: «Yazar günlük politik kaygılarla tarihin bir bölümünü ne abartıp parlatabilir, ne de gölgeleyip karalayabilir. Bu ölçü hepimiz için bütün konularda geçerlidir. Bu bakımdan Georgi Dimitrof'la Stalin arasındaki ilişkileri görmezden gelmeyi düşünemeyiz bile. Kaldı ki Stalin bir çok kararların alınışında Dimitrof'u Dinlemiş, Dimitrof onun katında haksız suçlananları korumuştur. Demek isterim ki Stalin, Dimitrof'a layık olduğu değeri vermiştir..»

● DİMİTROF'UN HATALARI

Temiz yüzlü, kardeş bakışlı Petır Dimitrof Rudar'ın bana anlattıklarının hemen hemen hepsini kaleme aldım. Bir nokta var ama, gene Dimitrof'la ilgili, işte onu unutmaya, atlamaya gönlüm razı olmadı. Hikâye şu:

Devrimden sonra bir gün, bir toplulukta, devrimcilerin hataları üzerinde konuşuluyordu. Büyük bir yüreklilikle dedi ki Georgi Dimitrof:

— «Ben de insanım, sevaplarımın yanında, günahlarım da vardır ola ki? Madem hatalardan söz açıldı, çekinmeden benim hatalarımı da söyleyebilirsiniz?»

Bu sözler dinleyenleri hayli şaşırtmıştı. Dimitrof gene yüksek bir insanlık örneği olarak ortaya çıkıyordu. Yakın silâh arkadaşlarından Vasil Kolarof, demişti ki gülerek:

— «Biz neden anlatalım senin hatalarını Dimitrof? Sen buradasın ya? Senden dinlemek daha iyi olmaz mı?»

Kolarof'un bu yaman taşlaması üzerine, Dimitrof babacan tavrıyla gülümsemiş, anlatmaya girişmişti:

— «Hırpani kılıklı, fakir, yaşlıca bir Rus görür olmuş tüm Sofya sokaklarında. Masum ve yoksul tavırlarıyla bu adam dikkatimi çeker olmuştu. Bir gün nasılsa yanaştı bana. Gözlerimden ona ilgimi keşfetmişti sanki. Benden kendisine bir iş bulmamı istedi. İçimden de bu adama bir iyilik yapmak geçer dururdu. Tuhaf değil mi onun isteğini bir fırsat bildim, matbaa matbaa ona iş aradım. Kapanmıştı ama tekmil iş kapıları. Ama ben yılmadım. Bir işe el attım mı onu mutlaka başarmak inadındayım biliyorsunuz?

Bu bakımdan o zavallı Rus'a: «İşte sen de görüyorsun ki iş yok. Çek git. Başının çaresine bak! Haydi bana allaha ısmarladık.» diyemedim. Çaresizdi adam, işsizdi, ekmeksizdi. Ne yapalım, aldık evimize götürdük. Yatırdık, kaldırdık, yedirdik, içirdik, yıkadık pakladık. Biz zengin, bir eli yağda, bir eli balda kişiler değildik ki? Peygamber sabrı, hazreti İsa sevgisi gerekliydi bizim o Rus'a yaptıklarımıza katlanmak için, maddi manevi yüküne dayanmak için. Ne görüyorduk ama sonunda? Bir gün bana gizlice yanaşarak: KIVILCIM'ın (ISKRA'nın) Çarlık Rusya'sına nasıl sokulduğunu sormasın mı? Tepem attı ve gözlerim faltaşı gibi açıldı. Nasıl da farketmemiştim onun Rus Çarının kurnaz bir ajanı olduğunu? İşte arkadaşlar o yılanın nasıl da süzülüp taa evime kadar sokulduğunu sizlere anlattım. Bu hatamı hâlâ unutamam...»

Bulgar Yazarlar Birliği merdivenlerinden inerken tatlı bir yorgunluk içindeydik. Bize ibretli dakikalar yaşatmıştı Petır Dimitrof Rudar. Böylece büyük Georgi Dimitrof'a bir adım daha yaklaşıyorduk.

● İÇLİ BULGAR ŞAİRİ

Nikolay Hristozof uzun boylu, kesin olarak gösterişe kaçmayan, daha genç sayabileceğimiz yaşta saçlarının tekmili ağarmış, devamlı titiz bir mantık kontrolunda konuşan ve sesini belli bir ölçüde tutmasını bilen, sevimli, gerçekten efendiden bir adamdı.

Nikolay Hristozof beni Bulgar Yazarlar Birliği'nin bir odasında kabul etti. Tercümanım Bahri İbrahimof'da yanımdaydı. Nikolay Hristozof'tan Georgi Dimitrof hakkında canlı intibalar soracaktım.

Daha doğrusu Devrim Harekâtı Müzesinde, Opılçenska'daki Milli Müzede ve Dimitrof'un doğum yeri olan Kovaçevsi'de gördüklerimin renklendirilmesini isteyecektim ondan. Nikolay Hristozof göre, Georgi Dimitrof'tan bir daha söz açma fırsatını bana verdiği için arkadaş Kerim Korcan'a minnettar olduğumu belirterek söze başlamama izin veriniz.»

Biz dikkatle dinlemeye hazırdık. Şöyle bir toparladı konusunu Nikolay Hristozof ve anlatmaya girişti:

— «Georgi Dimitrof'un tabandaki insandan, yani halk tabakalarından gelip yetişmesi, benim hayranlığımı arttıran, dikkatimi çeken bir yönüdür» dedi. «Onun fakirlik yüzünden okulunu bıraktığı biliniyor. Peki o, bu yaratıcı ve şuurlu gücü nasıl ve nerelerde kazanmıştı? İradesini çelikleştiren neydi? Ve o tutturduğu seviyeye hangi güçle ulaşmıştı? Şüphesiz ki, o devrimci ve yaratıcı Marksizmin teori pratiğini yuğurarak yetişmişti. Bu bunun başarabilecek bir adamdı. Karşılıklı oturunca bu güven duygusuyla baktım kendisine. Soru herhalde benden gelecekti. Bir an durdum ve sonra tercümanımın işini kolaylaştırmak için teker teker sıraladım sözcüklerimi:

— «Arkadaş Hristozof» dedim «Büyük savaşçı Georgi Dimitrof'un parlak şahsiyeti yalnız Bulgaristan'da değil, tekmil dünyada bilinmektedir, dostun da düşmanın da bundan şüphesi olamaz. Ben de konularını emeği ve hürriyeti için savaşan insanların hayatından bir yazar olarak elbette Georgi Dimitrof'a ilgi duymakta ve onu sevmekteyim. Ancak bu ilginin, yakınlığın, sevginin, hayranlığın, sadece kitaplardan, gazetelerden aldığımız bilgiye dayandığını bilmem ayrıca belirtmeye gerek var mı? Ama siz, onunla aynı ülkenin vatandaşı olmak gibi bir bahtiyarlığa sahipsiniz. Elbette onun bizim bilmediğimiz ve şu anda dünyada da bilinmeyen, ya da benim öyle sandığım yanları da vardır. Bu hususlarda bazı açıklamalar yapar mısınız? Bunlar bilinen şeyler olsalar bile, bilin ki sizin ağzınızdan meseleyi ayrıca dinlemek bu meselenin önemini arttıracaktır.»

● KAYALIĞA BIRAKILAN BİR TOHUM

Tercümanım Bahri İbrahimof bizim bu dikkatle söylediklerimizi Nikolay Hristozof'a aktardı. Bitirince şairin yüzünden tatlı bir gülüşün parlayıp geçtiğini gördüm. Dedi ki ağır ağır Hristozof:

— «Bilinmesini isterim ki peşin peşin, değerli konuğumuzun deştiği konular, ülkemizde hiçbir zaman aktüalitesini kaybetmedi. Şu hale insanda derin bir hayranlık, gıpta ve şaşkınlık yaratmasın olamaz.»

Yanındaki sehpaya bırakılan kahvesinden bir yudum aldı Hristozof dikkatlerimiz dağıldı. Biz de uzandık fincanlarımıza. Sonra o ağır ağır sürdürdü yüzlerimizi içtenlikle süzerek:

«Tutun ki o kayalığa bırakılan bir tohumdu» dedi, «Ya da kederli bir kuşun gagasından düşen bir buğday taneciği. İşte Georgi Dimitrof'un ilk gelişmesini böyle düşünüyorum. Bu kaya sanki imkân dışı görünen bütün gücünü toplamış ve cömertçe ona vermişti. Ben bu kayaya proleteryanın devrimci varlığı ve yaratıcı karakteri diyebilirim. Böylece onun döğüşken Bulgarlık tarafına işaret etmiş olsak bile seçkin bir sınıf savaşçısı olduğunu görmezden gelemeyiz.»

● DİMİTROF VE MARKSİZM

Biz Nikolay Hristozof'un sessiz, şatafatsız, ama dinleyenlerde saygı duyguları uyandıran anlatımına dalmış gitmiştik. O devam ediyor:

— «Dimitrof'un üzerimde derin izler bırakan ikinci önemli yönü, onun diyalektik düşünce tarzıdır» diyordu. «O Marksizmin teorisini öğreniyor, ama aynı zamanda yapıcı yaratıcı olmayı elinin tersiyle itmiyordu. Tabii bu yanıyla da ister istemez dikkatleri çekiyordu. Bir de bunun aksi davranışın içinde olanları, Dar Sosyalist'ler partisi'ni ele alalım. Bu parti her şeyden önce aydınlar tarafından kurulmuş, gene aydınlar tarafından yönetiliyor, pratik savaşta gayet ağır yol alabiliyordu. Onlar akıllı kişilerdi bu yanları inkâr edilmez. Güzel konuşmayı, nutuk söylemeyi başarıyorlardı. Devrime candan sadıktılar, bu tarafları katiyyen tartışma götürmez. Biz de bunu belirtmek zorundayız.

Meselâ partimizin idarecisi Dimitır Blagoef gerçekten önemli bir kişiydi. Şunu da açıkça söylemek zorunluğu var ama, onun parti çalışmaları, aydınlatıcı, uyarıcı çerçeveyi pek aşmadı, aşamadı. Neden? Bunu bir dereceye kadar, bizde o zamanlar gerçek manada bir işçi sınıfı olmamasına bağlayabiliriz. Bu 1920-1923 yıllarına kadar da böyleydi.

● ÇAĞIN KOŞULLARINI ZORLAYAN SAVAŞÇILAR

Şu da var ki, çağının şartlarını zorlayan savaşçılar da azdeğildir. Onlar en elverişsiz durumlarda dahi fırlayıp parlamasını, insan yığınlarını peşlerine takmasını bilmişler, becermişlerdir. Georgi Dimitrof da bunlardan birisidir ve bu yanıyla Dimitır Blagoef'ten bir derece daha yüksektir. Çünkü o teorik çalışmalarını, pratik savaşlarıyla bütünleştirmiştir. İşte bunun içindir ki Dimitrof'un öncülük yapısı tamdı, tamamlanmıştı.

Georgi Dimitrof her hangi derin bir yanlışlık gördüğünde partiye karşı çıkma cesaretini göstermiş, katiyyen yılgınlığa kapılmamıştı. Bu bilhassa 23 Eylül 1923 ayaklanmasında kendini göstermiştir. O partiye karşı çıkmakla, partiyi birleştirmek, ona biricik devrimci yolu göstermek istiyordu. Çünkü o diyalektik düşünce tarzıyla şu sonuca varmıştı: «Eğer bir parti hayatın pratiği içinde kendini denemezse, yani savaşmazsa, taraftarlarının dahi gözlerinden silinir, yok olur gider.» Bu yaman bir buluştu Kerim Arkadaş ve gerçeğin ta kendisi bu tespitin içinde yatıyordu. Georgi Dimitrof bunu meselelerin içyüzünü aydınlatan gözleriyle görmüş, eşsiz zekâsıyla anlamış, anlatmıştı. O devrim hareketlerinden çelikleşmiş, kendini kabul ettirmiş, 1923'te güçlü bir kişi olarak ortaya çıkmıştı.

Faşizmin katil yüzünü en iyi seçenlerden biri o değil midir? Bu kara belâyla savaşanlardan hangisi Dimitrof'un ismini bilmez? Hitler Göring 1933'te Laypsig mahkemesi karşısına nasıl bir adam diktiklerini peşinen bilselerdi, katiyyen böyle bir harekete kalkışmazlardı. Çünkü Dimitrof daha 1923 yılında Bulgaristan'da faşizme karşı savaş yürütmüş ve o kanlı kapışmada çelikleşmiş, eşsiz bir işçi sınıfı öncüsüydü. Bunun için onun, Laypsig'de ikinci bir antifaşist savaş yürütmesi okadar zor bir şey değildi. Bu onun devrimci hayat çizgisinin devamı, pratiğinin zenginleşmesi demekti.

● DİMİTROF LEİPZİG'DE

Şurası açıktır ki, Georgi Dimitrof'un gerçek siması Laypsig mahkemesinde beliren, açığa çıkan, dünyaya mal olan yüzdür. Bu konuda çok defa kendi kendime fikir yürüttüm arkadaş Kerim Korcan. Onun o mahkemedeki durumunu derinden derine inceledim. Olaya şöyle kabasından bile baksanız, gerçekten şaşırtıcı bir durumla karşılaşırsınız. Almanlar ona çok kısa, basit, kestirme bir kurtuluş yolu gösteriyorlardı. Her şey, ama her şey Georgi Dimitrof'un iki dudağının arasındaydı. Aklını kullanmalı, tere yağından kıl çeker gibi ucuz yollu bu işin içinden çıkmalıydı. Peki ama ne yapması, nasıl davranması gerekiyordu Dimitrof'un?

Almanlar bunun çaresini bulmuş ve en geçerli formülü de hazırlamışlardı. Yani faşistler ona sadece komünist inançlarından vazgeçmesini teklif ediyorlardı. Alman komünistlerinden Torgler bu yolla, boyun eğerek canını kurtarmamış mıydı? Ama bu, inançsız, renksiz, bir takım zavallı kişilerin işiydi. Gerçek devrimci böyle davranamazdı. Böyle yapanlar, bırakın başkalarını, kendileri bile el aynasında, kendi yüzlerine bakamazlardı. Durum böyleydi işte?»

Nikolay Hristozof durdu bir an, sonra yeniden konuşmaya başladı:

«Georgi Dimitrof durumu yeniden soğuk kanlılıkla düşündü, diyalektik metodu kullanarak şu sonuca vardı» dedi. «O bir yol ayrımındadır şimdi. Yok olmakla var olmanın kesiştiği bir garip çizginin üstündedir. Tarih ona öyle ağır bir görev yüklüyor ki, ya da tarih Dimitrof'u öyle bir olayın imtihanından geçirmek istiyor ki, bu fırsat kaçırılmamalı, ne pahasına olursa olsun üstesinden gelinmelidir. Tabii devrimci akımın istediği yönde.

● TARİHİN SINAVI

Şöyle demek daha uygun olur belki arkadaş Kerim Korcan: Tarihin açıkhava tiyatrosunda yaman bir rol sunuluyor Georgi Dimitrof'a, ki bu tiyatroda iki dünya görüşü çarpışacak. Devlet gibi güçlü olmak gerek böyle bir savaş için Dimitrof dehşetle açılan gözler önünde rolünü benimsiyor, ağır ağır yürüyor tarihin arenasına ve kellesi bahasına kılını kıpırdatmadan rolünü oynuyor. Nazi'lerin yalnız komünistler için değil, tekmil ileri insanlık için hazırladıkları korkunç suikastı bütün dünyanın gözleri önünde iplik iplik sergiliyor.»

Nikolay Hristozof durdu gene bir an, sigara içmiyordu. Şair duygululuğunu yüzünden okuyor, satır satır görüyordunuz. Şimdi bize daha somut şeyler sunmaya hazırlanıyordu anlaşılan. O Georgi Dimitrof hakkındaki bilgilerini yalnız kitap raflarından almağa, öğrenmeğe razı olmamış, bunun için kalmış, Sofya'da Laypsig'e gitmişti. Moabit mahpushanesini görmüş, mahkeme salonunu gözden geçirmişti. Bunları biricik biricik anlattı bize. Dimitrof'u yalnız okumakla kalmıyor böylece savunmasını onun kendi sesinden dinliyor merakını yatıştırmak için.

Diyordu ki Hristozof: «Georgi Dimitrof'la Herman Göring arasındaki söz düellosunu dinlerken hayli şaşırdım arkadaş Kerim Korcan, size bunu açıklamak isterim. Tuhaf değil mi, Dimitrof'un sesiydi beni şaşırtan. Hâlâ hayret ederim, bu bir hasta insanın sesiydi sanki. Bize ne kadar garip gelirse gelsin, bu ses bir hasta insan sesiydi. Dinlerken kesin olarak anlıyordunuz ki, bu insan güçlükle soluk alıp verebiliyordu. Taktir edersiniz ki, rutubetli taş odalarda aylarca elleri kelepçeli olarak yatmıştı. O zamanki Alman faşist mahkemesi, makinası, onun üstünde daha mahkûmiyetine karar vermeden olanca gayzını, kinini denemiş. Dimitrof'un mahkeme kürsüsü önünde değil, taş duvarlar arasında işini bitirmek istemişti.

Belirtmekte yarar var, bu hasta ses bizi kedere, umutsuzluğa boğmuyordu ama. İçimizde acıma, esirgeme hisleri yaratmıyor, aksine biz dinleyenleri yüreklendiriyor, güçlendiriyordu. Bu hasta sesle birlikte Georgi Dimitrof'un gücünü, kavgacı karakterini yeniden tanıyordunuz. Göring ki besili, sağlam yapıda bir kişi, insan haklarını yiye yiye semizlemiş, öyleyken Dimitrof gibi aylarca eza cefa çekmiş bir kişinin karşısında dize geldi. Dimitrof devrimci mantığın, imanın verdiği güçle konuşmuştu. O demir kafese kapatılmış bir aslanı andırıyordu. Fakat dışardaki asalak burjuvaları, onların yalancı pehlivanları Göring'leri korkutan bir aslan. O hasmını şaşırtmış, kudurtmuş, çılgına çevirmişti. Ama, Göring'e şu soruyu sorarken gururlu bir suskunluk, kararlılık, ağırlık içindeydi:

«Siz benim sorularımdan korkuyorsunuz bay bakan?»

«Gerçekten de bu cümleyi söylediği an'a kadar yay gibi gergindi. Bu an'ı tespit eden bir film yok ama, sesi bunu apaçık gösteriyor, belgeliyor, konuya canlılık kazandırıyor. Aynı zamanda gene onun sesinden galibiyetten duyduğu sevinci de anlıyorsunuz. Beri taraftan Georgi Dimitrof bir canavarı azdırdığının da farkındadır. Göring'e yaptığı bu amansız saldırının hayatını tehlikeye atabileceğini de pekalâ biliyordu. Ama şu var ki içi huzura kavuşmuştu böylece. Sakindi uykusunu almış bir çocuk gibi: Çünkü komünizmi savunmuştu.»

Gene bir durak yaptı Nikolay Hristozof. Yüzü kederli, ama gelecek savaşlar için kararlıydı. Olanca tatlılığını verdi sesine. Dimitrof'un meşhur: «Siz benim sorularımdan korkuyorsunuz bay bakan?» cümlesini hatırlatarak:

«İşte bunlar benim üstümde unutulmaz izler, kulaklarımda her an duyduğum erkek sesler bırakmışlar arkadaş Kerim Korcan!» dedi.

Sonra Bulgar Yazarlar Birliği büfesinden gelen meyva sularından aldık birkaç yudum. Tercüman bana genel bir panoramasını çizdi anlatılanların. Nikolay Hristozof yeniden anlatmaya girişti gene o tatlı tavrıyla:

«Ben Georgi Dimitrof'u ilk defa 1947 yılında gördüm» dedi. «Büyük Oktobı bayramı toplantısı için Halk Tiyatrosu'ndaydık. Evet biraz uzaktan görmüştüm onu. Şimdi de üzülerek hatırlıyorum artık hasta bir adam olduğu besbelliydi, yüzünün rengi sararmıştı. Şu var ki gene de güçlü bir adam olduğundan şüphe edemezdiniz. Üstüne dikkatinizi çekerek belirtmek isterim ki, Georgi Dimitrof'un Bulgaristan'a döndüğü dönem, çok kritik ve önemli bir dönemdi.»

YARIN: HALK CEPHESİNİ KURMAK İÇİN

■ *Köklüce köyünün heykeltraşı Hikmet Mehmedof diyor ki: «Bu siyah mermer bir Bulgaristan'da, bir de İtalya'da var» ve Hikmet Mehmedof'la Georgi Dimitrof heykelini tetkik ediyoruz.*

---

tırmık

AYDIN ENGİN

Saat: 22.30

Şu anda saat 22.30. Bütün teleksler sadece rakam geçiyor. «Açılan sandık sayısı bilmem kaç, geçerli oy sayısı şu kadar. Oyların partilere göre dağılımı şöyle...» Ardından rakamlar, rakamlar, rakamlar...

Saat 22.30. İstanbul'dan ilginç sonuçlar gelmeye, seçimin, İstanbul'daki kesin sonucunu şimdiden haber verebilecek değerde sayısal veriler toplanmaya başladı.

Saat 22.30. İstanbul'da açılan sandık sayısı 3.285. Toplam sandık sayısı 7.151. Açılan sandıklardan çıkan geçerli oyların dağılımı: AP: 229.777, CHP: 233.843, MSP: 48.904, CGP: 18.301, MHP: 16.555, TBP: 11.353, SDP: 5.870, TİP: 6007, TSİP: 2618, Recep Cüre (Bağımsız): 860, Niyazi Ağırnaslı (Bağımsız: 1.224... ve Bakiye Berla Onger 10.114.

Eh, İstanbul'daki toplam sandıkların yarısına çok yakını açıldığına göre işin rengi belli olmuş.

Şimdi işinin ehli bir istatistik bilimci herhalde üç eksik, beş fazlasıyla seçim sonuçlarını (İstanbul için tabii) çekip söyleyiverirdi. Ne çare ki bizim buna ne ehliyetimiz var ne de niyetimiz.

* * *

Adam berber koltuğuna kurulduktan sonra sormuş:

— Yahu berberbaşı, saçım ak mı, kara mı?

Berber makasını bir iki şaklatmış:

— Bok demiş, şimdi keseceğim, önüne düşecek. O zaman kendin görürsün.

Bu minik fıkra sanki seçim geceleri için söylenmiş. Yer yer anlamsız bir sabırsızlığı, bir «haberalma oburluğu»nu taşıyor.

Sanırız yarın (size göre dün) sonuçlar yüzde yüze yakın bir netlikle belli olacak. Ve gene sanırız bu konuda yetkin arkadaşlarımız oyların dağılımını, oyların bölgelere göre dağılımını, oyların partilere göre dağılımını, geçmiş seçimlerdeki oy dağılımı ile bu seçimlerdeki dağılım arasındaki oransal ilişkinin anlamını değerlendireceklerdir.

Bizim o taraklarda iddiamız yok. Ama Pazar gecesini bizcileyin telefon, teleks trafiği içinde uykusuz geçirmekte olanların söyleyeceği bir kaç söz var şimdiden.

Son cümlemizin son sözcüğüne dikkatinizi çekeriz: «Şimdiden» dedik. Bir köşe yazarı için risktir elbette söyleyeceğimiz. Ama biz şu ana kadar gözleyebildiğimiz sayısal sonuçlara göre durum-vaziyetinin yeterince aydınlandığı inancındayız.

TSİP'in eylem birliğine girdiği, adaylarının TKP tarafından desteklendiği, DDKD'li, DHKD'li Kürt sosyalist ve ilericilerine listesinde «bağımsız» olarak yer verdiği illerde «sol oylar» açısından bu parti öndedir. Bu bilir.

Yukarıda belirttiğimiz o «bilir» var ya, ha, işte o «bilir» çok önemli. Türkiye sosyalist hareketi için yaşamsal önemde bir «bilir» o. Yıllar boyu «tüm ulusal demokratik güçlerin cephe ve eylem birliğini yaşamın her alanında özveriyle somutlamak» için çırpınan, kısaca UDC diye anılan Ulusal Demokratik Cephe'nin yerel eylem birliklerinin ve somut savaşların yakıcı pratiğinde adım adım örülmesini savunan Türkiye komünistlerinin tarihsel haklılığının kanıtıdır bu.

İkincisi, CHP oylarında belirgin bir gerileme vardır. Gaz kuyruğu, tüp gaz yokluğu, yağ kıtlığı hep sonuçtur. Gerçek olan düzeni burjuva reformizmi ile onarmaya kalkışan CHP'nin «umut» olmaktan hızla çıkışıdır. Kitlelerde «gerçek umudun» şavkımasıdır. Sosyalizmin daha hızla emekçi kitlelerde benimsenmesidir. Bir başka deyimle sosyal demokrasinin iflasıdır. Bu ikiiiiil...

Yukarıda kullandığımız «ikiiiil» de çok önemli. Seçim otobüsünün penceresine tutulmuş «İKD açılsın» pankartını Kadın Kolları Genel Başkanına yırttırıp, sonra da «Sanırım o pankart o kızın eline tutuşturulmuştur» diye yürek serinletenlerin yavelerini halkımızın artık «yemediğini» gösterir o «ikiiiiil»...

Sonuncusu İstanbul'da Berla Onger, seçime katılan diğer sol partilerden çok daha fazla oy aldı. Hatta galiba, hepsinin toplamından da çok oy aldı. Yani TSİP, TİP, bağımsız Cüre, bağımsız Ağırnaslı'nın aldıkları oylardan da çok.. Bu da üüüüüüüç.

Gelelim şimdi de şu «üüüüç»e.

Berla Onger'i, Türkiye Komünist Partisi destekledi. TKP, yasaklı olmasına, seçime katılmamasına rağmen Berla Onger'e desteğini yöneltmiş ve bu ağırlık dahi bizim «üüüüüüüüç» diye andığımız sonucun doğmasına yetmiştir.

* * *

Seçim gecesinin bedensel gücü tüketen hızı içinde yazdığımız bu «tırmık»ı izninizle burada bitirelim.

Ama yukarıdaki «üüüüüüüç» üstünde daha sonra epeyce durmak koşuluyla.

Çünkü o «üüüüüüç», «güç» demektir, güç...

Malta maçı için hazırlıklar başladı

Ulusal Takım aday kadrosu açıklandı

Ulusal Takım Teknik Direktörü Sabri Kiraz

- 28 Ekim'de Malta'da Malta ile karşılaşacak olan ulusal takım 17 Ekim'de Kuşadası'nda kampa alınacak
- Galatasaray'dan yalnız Fatih'in yer aldığı kadroda Fenerbahçe'den 3, Beşiktaş'tan 2, Altay'dan 2, Trabzon'dan 3, Zonguldak, Bursa, Gaziantep, Göztepe ve Adana Demirspor'dan birer futbolcu yer alıyor

Şenol: Trabzonspor'un başarılı file bekçisi ve kaptanı, Ulusal Takımda da kalemizi koruyacak ve büyük bir olasılıkla kaptanlık görevini yüklenecek.

İstanbul (THA) — 28 Ekim'de Malta'da Malta ile Avrupa Uluslar Kupası Grup Eleme maçında karşılaşacak olan ulusal takım aday kadrosu Ulusal Takımlar Başantrenörü Sabri Kiraz tarafından açıklandı.

Ulusal takım aday kadrosunda şu futbolcular bulunmaktadır. Trabzonspor'dan Şenol, Turgay, Serdar, Fenerbahçe'den Adem, Erol, Cem, Beşiktaş'tan M. Ekşi, Necdet, Altay'dan Sebahattin, B. Mustafa, Galatasaray'dan Fatih, Göztepe'den Sadullah, Gaziantep'ten Fatih, Zonguldakspor'dan İsa, Bursaspor'dan Sedat 3, Adana Demirspor'dan Savaş.

Ulusal takım adaylarının 17 Ekim Çarşamba günü saat 13.00'de İzmir Karaca Otel'de toplanacakları ve saat 16.00'da Kuşadası'nda ilk çalışmayı yapacakları bildirildi. Sabri Kiraz, Mersinli Ahmet Tesisleri personelinin maaşları ödenmediğini ve personel eksikliği bulunduğunu, bu nedenle ulusal takım kampının Kuşadası'na alındığını sözlerine ekledi.

Avrupa Kupaları'nın 2. turun da 6 hakemimiz görev yapacak

Ankara — UEFA, Avrupa Kupaları'nın ikinci turunda oynanacak maçlarda 6 hakemimize görev verdi.

Futbol Federasyonu'ndan yapılan açıklamaya göre, 7 Kasım'da Kiev'de oynanacak Dinamo Kiev - Banik Ostrava UEFA Kupası ikinci tur rövanş karşılaşmasını uluslararası hakemlerimizden Talat Tokat ile ulusal hakemlerimizden Celal Türk ve Nihat Güner yönetecektir.

Bu arada yine 7 Kasım'daki F.C. Kaiserlautern - Sporting Portigal karşılaşmasında FİFA kokartlı hakemlerimizden Hilmi Ok ile ulusal hakemlerden Yalçın Darıcı ve Nail Atalık görev yapacaklar.

HALTERCİLER BESLENME KAMPINA ALINDI

Ankara (A.A.) — Halter Federasyonu tarafından 6 bölgeden 3 yıldız ve 5 bölgeden 15 büyük halterci kendi bölgelerinde beslenme kamplarına alındılar.

Halter Federasyonu tarafından yapılan açıklamaya göre kendi bölgelerinde kampa girecek olan sporculardan yıldızlar Aralık ayında İzmir'de yapılacak olan Uluslararası Turnuvaya, büyükler ise Kasım ayında Yugoslavya'da yapılacak Balkan Halter Birinciliği'ne katılacaklardır.

Haltercilerimizin kampları 30 Ekim'de sona erecektir.

20 federasyon başkanı arasında bir tek spor eğitimi görmüş kişi yok

- FEDERASYON YÖNETİMİNDE İSE TEK SPOR ADAMI YOK. BOŞ OLAN ELTOPU VE GÜREŞ FEDERASYONLARI DIŞINDA KALAN 20 FEDERASYON BAŞKANINDAN 5'İ LİSE, 2'Sİ HUKUK, 2'Sİ TIP, 2'Sİ İTİA, 3'Ü MÜHENDİSLİK MEZUNU. DİĞERLERİ İSE DTCF, EDEBİYAT FAKÜLTESİ, GAZETECİLİK YÜKSEK OKULU, KARA HARP OKULU, POLİS ENSTİTÜSÜ VE SBF MEZUNU...
- TÜRKİYE'DE SPORU YÖNETEN TOPLAM 36 BÜROKRAT VE FEDERASYON BAŞKANI ARASINDA 6 İTİA MEZUNU, 5 MÜHENDİS, 5 LİSE MEZUNU, 4 HUKUKÇU, 3 HEKİM, 2 SBF MEZUNU BULUNUYOR. BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENİNİN SAYISI İSE SADECE 4. YÖNETİCİLER ARASINDA AYRICA KARA HARP OKULU, POLİS ENSTİTÜSÜ, GAZETECİLİK DTCF VE EDEBİYAT FAKÜLTESİ MEZUNU BULUNUYOR

Terli Fıratlı: Spor eğitimi yapmamış Atletizm Federasyonu Başkanı

Sporumuzu spor adamları yönetmiyor

Türkiye'de sporu, spor adamlarının yönetmediği ortaya çıktı. Sporu yöneten yüksek bürokrat ve Federasyon Başkanı olan 36 yönetici arasında genel spor eğitimi almış kişi sayısı sadece 4. Bu 4 kişi de beden eğitimi öğretmeni. Bunlar Beden Terbiyesi Genel Müdür Yardımcısı Mazhar Vardar, diğer yardımcı Hüseyin Avni Koşar, BTGM Baş Müşaviri Suphi Varer ile Federasyon İşleri Daire Başkanı Orhan Kadıgil. Bunların dışında kalan 32 yönetici ise hiç biri spor eğitiminden geçmemiş, sporu meslek edinmemiş yöneticiler.. Kısacası isimler arasında bir tek uzman spor eğitimcisi bulunmuyor... Eldeki uzmanlar ise etkin görevlere getirilmiyor.

Yapılan araştırmaya göre 4 beden eğitimi öğretmeni dışında kalan 32 yöneticinin mesleklere göre dağılımı şöyle:

YÖNETİCİLERİN MESLEK DAĞILIMI

6 İTİA mezunu iktisatçı (biri İzmir Özel İTİA'dan diğer beşi Ankara İTİA'dan).

5 lise mezunu (biri Ankara Koleji, diğerleri devlet lisesi),

5 mühendis (3 inşaat, biri ziraat ve meteoroloji mühendisi),

4 hukuk fakültesi mezunu,

3 hekim (2 dahiliye, 1 diş hekimi),

2 SBF mezunu.

Ayrıca, resim ve müzik öğretmenleri (2 müsteşar yardımcısı), edebiyat fakültesi, Kara Harp Okulu, Polis Enstitüsü, Gazetecilik Yüksek Okulu ve DTCF mezunu yöneticiler bulunuyor.

Bu 32 yöneticiden 20'si (boş bulunan eltopu ve güreş dışında) Federasyon Başkanı, diğerleri, Bakan, Müsteşar, 2 Müsteşar Yardımcısı, BTGM Müdürü, Beden Terbiyesi 2 Genel Müdür Yardımcısı ile Beden Terbiyesinin ilgili 7 daire başkanı ile Basın ve Halkla İlişkiler Danışmanı ve Başmüşaviri bulunuyor.

SPOR EĞİTİMCİSİ YOK

20 Federasyon Başkanı arasında ise tek bir spor eğitimi almış yönetici yok. Bu federasyon başkanları arasında 5 lise mezununu, 3 mühendis izliyor.

Federasyon başkanlarının mesleklere göre dağılımı ise şöyle:

5 lise mezunu (Atıcılık Federasyonu Başkanı Metin Sertoğlu, Ankara Koleji mezunu),

3 mühendis (Halter Federasyonu Başkanı, Ziraat Fakültesi, Kürek ve Masa Tenisi Federasyonu Başkanları, inşaat mühendisi),

3 Tıp Fakültesi mezunu (Binicilik Federasyonu dişçi, Tenis Federasyonu Başkanı dahiliyeci),

2 Hukuk Fakültesi mezunu (Atletizim ve Okçuluk Federasyonu başkanları).

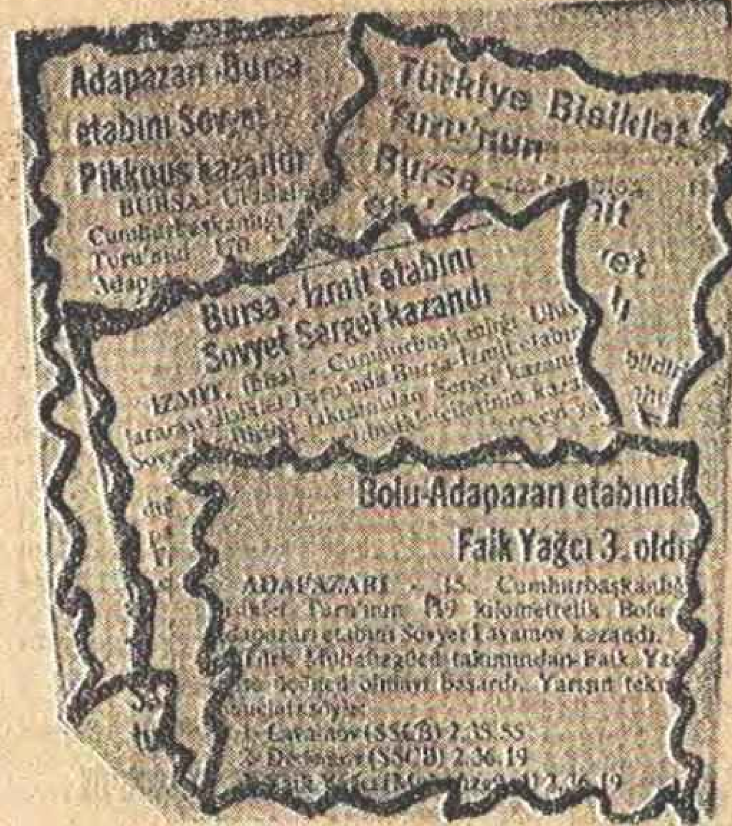
Ayrıca 2 iktisatçı, birer Edebiyat Fakültesi, DTCF, Gazetecilik Yüksek Okulu, Kara Harp Okulu, Polis Enstitüsü ve Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunu bulunuyor.

Öte yandan spor eğitimi alan Spor Akademisi mezunları hâlâ işsiz bulunuyor, ya da sporun dışında işler yapıyorlar.

CUMHURBAŞKANLIĞI BİSİKLET TURU'NUN ARDINDAN

Bir turun düşündürdüğü ve basının görevi

- Cumhurbaşkanlığı Bisiklet Turu'nun Avrupa çapında bir organizasyon olmamasının birçok nedeni var. Her yıl değişen yarış takvimi, federasyonların vurdumduymazlığı bu nedenlerin başında geliyor.

Adapazarı-Bursa etabını Sovyet Pikkuus kazandı

Türkiye Bisiklet Turu'nun Bursa

Bursa - İzmit etabını Sovyet Sergei kazandı

Bolu-Adapazarı etabında Faik Yağcı 3. oldu

Cumhurbaşkanlığı Bisiklet Turu'yla ilgili, basında yeralan haberlerin küpürleri..

Alev ANAKÖK

Uluslararası 15. Cumhurbaşkanlığı Bisiklet Turu Sovyet bisikletçilerinin üstünlüğüyle kapanırken, yıllardır bir türlü bu büyük turu gerçek niteliğine kavuşturamamanın ve gerçek yerine oturtamamanın üzüntüsünü bir kez daha yaşadık.

Evet federasyondan yöneticilerine, basınından sporcusuna dek, bir türlü bu büyük turu adına yaraşır bir şekilde düzenleyemedik. Ya turun tarihini karmakarışık ettik, ya bir veya iki ülkenin katılmasıyla (o da bu sporda söz sahibi olmayan ülkeler), ya da organizasyonu yüzümüze gözümüze bulaştırıp bir çuval inciri berbat ettik. Kısacası bir türlü istenen propagandayı yapamadık. Bu nedenle de Cumhurbaşkanlığı Bisiklet Turu, bırakın dünyayı, Avrupa'nın bile ikinci, üçüncü sınıf organizasyonları arasında kaldı.

Şüphesiz ki bunun bir çok nedeni var. Her yıl değişen yarış takviminden, federasyonların vurdum duymazlığından tutun, basınına kadar herkes suçludur. Ancak bu suçlular içinde en büyüğü ve eleştirilmesi gerekenlerin başında da hiç şüphesiz ki basın gelmektedir.

Evet, gazeteler incelendiğinde, hatta son yarışmanın başladığı tarihten itibaren gazeteler karıştırıldığında, üzülerek görülecektir ki, başarılı bir organizasyon olması için çalışılması gereken «CUMHURBAŞKANLIĞI» Bisiklet Turu için basın tek sütunluk haberlerle yetinmiş, «Kısa haberler» başlığı altında vermiş veya hiç verme gereğini duymamıştır.

Sayfalarında profesyonel spor dallarına büyük ağırlık veren (ki profesyonellik yasal olarak sadece futbol'da vardır) yüksek trajlı gazeteler Türkiyeli spor kamu oyunu tek yönde koşullandırmıştır. Bu nedenle dar olanaklar içinde okuyucusuna seslenmek isteyen gazeteler, koşullanmış okuyucularına tüm uğraşlarına rağmen diğer spor etkinliklerini yansıtmamaktadırlar. İnsanın aklına hemen şu soru takılıyor: Diğer spor etkinlikleri bu amaç güden basından nasiplerini alabilmek için yasal veya gayrıyasal profesyonelliklerini ilan mı etmeli?

Soruna bu acıdan bakılınca bir kamuoyu oluşturmada en büyük görevin kendilerinde olduğunu her fırsatta vurgulayan gazeteler ne yazık ki burada yapmamışlardır.

Kaldı ki 15. kez yapılan Cumhurbaşkanlığı Uluslararası Bisiklet Turu, başladığından bu yana ancak bir kaç kez dış ülkelerden bu kadar destek görmüş, bisikletçilerini göndermişlerdir. Avrupa'da her zaman söz sahibi olmuş bir Sovyetlerin, bir Çeklerin, bir Bulgarların tura katılması az şey midir? Bu arada Yugoslavya'nın ve Libya'nın katıldığı bir tur bu kadar cüce gösterilemez, gösterilmemelidir.

Türkiye'nin en büyük bisiklet turunu, dikkate almamak, propagandasını yapmamanın anlamını düşünmek bile hoş bir şey değil. Kaldı ki basın olarak elele verip turun ismini pekiştirmekten kaçınmakla ve en iyi en geniş şekilde yansıtmamakla, ilgi göstermemekle nasıl Avrupa ülkelerinin ilgisini çekeriz ve Uluslararası niteliğe kavuşmasını sağlayabiliriz. Sorarım size, basının görevi sadece futbolu mu yansıtmaktır.

TUR ÜLKEMİZİN EN İYİ ORGANİZASYONU OLMALI

Bu arada Avrupa ülkelerinde düzenlenen turlara göz atarsanız. Turu düzenleyen ülke adeta basınıyla, TV'si ile, halkıyla seferber olur ve turun en iyi şekilde yapılmasına, yansıtılmasına yardımcı olur. Çünkü bu bir propagandadır. Ve şayet bir tur tüm dünyanın ilgisini çekebiliyorsa işte başarı budur.

Evet, bol sayfalı, bol yazarlı spor sayfalarıyla öğünen trajı yüksek gazetelerin Spor Servis Şefleri, lütfen biraz ayaklarınızı yere basın. Ve hakkında hep atıp tuttuğunuz, yerden yere vurduğunuz sporumuzun bir parça birşeyler yapabilmesi için çaba harcayın. 26 ülke arasında yapılan klasmanda 20. sırada yer alabilen futbol yerine biraz da amatörlere yer vermek, onların haberlerini büyütmek gerekmez mi? Son zamanlarda yüzmedeki patlama, atletizmde bir şeyler yapabilme hep bunların belirtileri somut örnekleri değil midir?

O halde ülkemizin onuru ve en büyük organizasyonu olması gereken, Uluslararası Cumhurbaşkanlığı Bisiklet Turu gibi, Uluslararası adını verdiğimiz birçok yarışmaları, hep beraber elele vererek, en iyi şekilde yansıtarak, propagandasını yaparak yüceltebilir, onu gerçek yerine oturtabiliriz. Böyle bir davranış bize ne kaybettirir ki ama kazanılan bir başarıyı hep beraber kucaklamanın, uluslararası niteliğe dönüştürmenin, bir yarışmaya koşarak gelen ülkelerin çokluğu ve Avrupa'ya yansıyan propagandası çok şey kazandırır. Değil mi?

İşte bunu başarmanın, bunun zevkini tatmanın, elele omuz omuza vererek yaratılan bir başarının hazzını yudum yudum içmenin gerçek zevkini bir düşünün hele...

İşte budur özlenen. Yoksa devam eden vurdumduymazlığın sonunda, Türkiye düzenlediği uluslararası nitelikteki tüm müsabakalarda kendi kendine yarışmaya mahkum olacaktır. Bu mudur istediğiniz?

Şeren: G.Saray'da yüksek dozda çalışma yapılacak

İstanbul — Galatasaray Futbol Takımı Teknik Direktörü Turgay Şeren «Galatasaray'da yüksek dozda çalışma uygulanacak, buna uyanlar aramızda kalacak, uymayanlar ise kendi kendilerini diskalifiye edecekler» dedi.

Galatasaraylıların umursamazlığa tahammülleri olmadığını belirten Şeren, THA muhabirine şunları söyledi:

«İkisi deplasman üç maçta 4 puan aldık ilk beş maçta iki puan alan bir takım için büyük bir aşama bu. Bizim bu maç için puan olarak hesapladıklarımız tam tamına uydu. Deplasmanda bir puan almak büyük başarı, beni de çok memnun etti. En önemlisi de alınan puanların gollü beraberliklerden gelmesi. Şimdi önümüzde 20 günlük bir boşluk var. Bu boşlukta yüksek dozda çalışma uygulanacak. Uyanlar aramızda kalacaklar, uymayanlar kendi kendilerini uzaklaştıracaklar. Galatasaraylıların umursamazlığa tahammülleri yok.

ALİ ŞEN: YÖNETİCİLERİN F. BAHÇELİ FUTBOLCULARI ELEŞTİRMEYE HAKLARI YOK

İstanbul — Fenerbahçe'nin başkan adaylarından Ali Şen «Yöneticilerin sezon başında methettikleri futbolcuları suçlaması herhalde geçerli bir tutum değildir» dedi.

Yapılacak işin bu kadro ile toparlanma yollarını aramak olduğunu belirten Ali Şen, şunları söyledi:

«Fenerbahçe'nin bugünkü durumu sezon başında da aşağı yukarı belli idi. Türkiye liglerinde son yılların en kötü futbolu oynanıyor. Bu oynanan kötü futbolda Fenerbahçe'nin başta değil, aşağılarda olması üzücüdür. Aynı yöneticilerin kötü gidiş esnasında sezon başında methettikleri Fenerbahçeli futbolcuları suçlaması herhalde geçerli bir tutum değildir. Yapılacak iş, mevcut kadro ile to-

Merkez Ceza Kurulu Sadık Salman için kovuşturma açmaya gerek olmadığına karar verdi

Ankara, (A.A.) — Merkez Ceza Kurulu, bir gazetede yayınlanan demeciyle ilgili olarak ceza kuruluna verilen Ulusal Atlet Sadık Salman için kovuşturmaya gerek olmadığına karar verdi.

Merkez Ceza Kurulu'nun konuya ilişkin kararı şöyledir:

«Bir gazeteye verdiği demeçle, Beden Terbiyesi örgütünün bazı üst düzey yetkilileri ile ilgili olarak gerçek dışı ve küçük düşürücü savlar ileri sürdüğü bildirilen ancak hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesi için verilmesi gerekli Genel Müdürlük izni bulunmayan Beden Terbiyesi Ankara Bölge Müdürlüğü atletizm antrenörü Sadık Salman hakkındaki kovuşturmanın tatiline karar verdi.»

1. Lig'de haftanın görünümü

Haftanın Takımı: Beşiktaş
Haftanın Futbolcusu: Öner (Galatasaray)
Haftanın Karesi: Öner (Galatasaray), Necdet (Beşiktaş), B. Mustafa (Altay) Doğan (Göztepe).
Haftanın Karması: Eser (Galatasaray), Erhan (Göztepe), Erdoğan (Galatasaray), Ömer (Beşiktaş), Cem (Fenerbahçe), Doğan (Göztepe), K. Mustafa (Altay), B. Mustafa (Altay), Necdet (Beşiktaş), Sadullah (Göztepe), Öner (Galatasaray).
Haftanın Hakemi: Yalçın Darıcı (Göztepe - Rize)

PUAN DURUMU

TAKIMLAR	O	G	B	M	A	Y	P
TRABZON	7	4	3	—	8	3	11
ALTAY	8	4	2	2	9	7	10
GÖZTEPE	7	4	1	2	11	9	9
BEŞİKTAŞ	8	4	1	3	9	7	9
GAZİANTEP	7	3	2	2	7	5	8
BURSASPOR	7	2	4	1	5	3	8
ZONGULDAK	8	1	6	1	6	6	8
ADANASPOR	7	3	1	3	10	8	7
FENERBAHÇE	8	3	1	4	9	10	7
ESKİŞEHİR	7	2	3	2	7	8	7
RİZESPOR	7	2	2	3	8	9	6
DİYARBAKIR	7	2	2	3	8	10	6
GALATASARAY	8	1	4	3	5	10	6
KAYSERİ	7	—	5	2	3	6	4
ADANA D. S.	5	1	1	3	4	8	3
ORDUSPOR	5	1	1	3	4	8	3

Hükümet istifa ediyor

(Baştarafı 1. Sayfa'da)

kili Oğuz Atalay'ın da katıldığı bir toplantıda durum değerlendirmesi yaptılar. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mete Tan'ın çağrısıyla yapılan toplantı sonunda, bağımsızların tutumuyla ilgili bir açıklama yapan Devlet Bakanı Mustafa Kılıç, «istifa için, hükümet olarak karar vereceğiz» dedi.

Devlet Bakanı Kılıç, «Güneş Öngüt'ün daha önce istifa edeceği söyleniyor. Öngüt'de aynı görüşte mi? Şeklindeki soruya da «evet o da müşterek hareket edecek» karşılığını verdi.

BAKANLAR KURULU GÖRÜŞBİRLİĞİ İÇİNDE

Dün yapılan üçbuçuk saatlik Bakanlar Kurulu toplantısından sonra konuşan Başbakan Bülent Ecevit, Bakanlar Kurulu'nun görüşbirliği içinde bulunduğunu söyledi.

Ecevit, sorunları nasıl çözeceğini soran bir gazeteciye de, «Çok zor sorunlarla karşı karşıyayız, ancak çözmeye çalışacağız» dedi.

DEMİREL'İN BASIN TOPLANTISI

AP Genel Başkanı Süleyman Demirel, seçim sonuçlarını değerlendirdiği basın toplantısında «Önümüzdeki günlerde önemli siyasi faaliyetler olacaktır. Türkiye hükümetsizlikten kurtulacak ve yeni yöneticilere kavuşacaktır» dedi.

Demirel, «Hükümeti kurmaya talip misiniz?» şeklindeki bir soruya «Hükümeti Cumhurbaşkanının tayin ettiği kişi kurar, yeri gelince görüşülür» karşılığını verdi.

Süleyman Demirel, hükümetin düşmesi halinde yeni kurulacak olan hükümetin CHP - AP koalisyonu olup olmayacağı yolundaki bir soruyu yanıtlarken de «Önce bu hükümet gitmelidir. Gitsin ki onun üzerine hükümet kuruyor gibi olmayalım» şeklinde konuştu.

CHP'DE OLAĞANÜSTÜ KURULTAY EĞİLİMİ

Seçimlerde CHP'nin uğradığı büyük kayıptan hemen sonra uzun süreden beri parti yönetiminin politikasına karşı çıkan tabanda olağanüstü genel kurul eğilimi ön plana çıktı.

Seçim öncesinden beri bu eğilimde olan pekçok CHP'li parlamenterin CHP'nin daha fazla maceraya itilmesine karşı olduklarını belirtiyorlar. CHP'nin gerek hükümette ve gerekse hükümetteki uygulamaları nedeniyle seçimlerde uğradığı büyük yenilginin sorumlusu olarak gördükleri, yöneticilerin bir an önce görevden ayrılması gerektiğini belirten CHP içi muhalefet çevrelerinin Genel Yönetim Kurulu'nun kendiliğinden de istifa edebileceği görüşünde oldukları belirtiliyor.

PESTİLCİ'NİN AÇIKLAMASI

CHP Zonguldak Senatörü Mehmet Ali Pestilci, seçim sonuçlarının CHP'nin kendi içinde bir iç hesaplaşmaya gitmesini gerektirdiğini söyledi. Aynı zamanda KİT Karma Komisyonu Başkanı da olan Mehmet Ali Pestilci seçim sonuçlarına değindiği konuşmasında kusurun seçmende değil önce hükümette ve giderek partiyi kendisine oy veren tabanın istemine ters düşerek sağa çekme çabalarındaki yönetimde aranması gerektiğini kaydetti. Pestilci'nin açıklaması özetle şöyle:

«CHP bu ara seçimlerdeki seçmen uyarısı karşısında düşünmek zorundadır. Türkiye'deki olaylara ve halkımızın somut istemlerine daha gerçekçi biçimde yaklaşmalıdır. Bizler parti içinde her fırsatta uyarılarda bulunduk. Uyarılarımız karşısında bugün alınan sonuçların bizi yanıltmasını isterdik. Ama öyle olmadı. Şimdi kusuru seçmende değil önce hükümette ve giderek partiyi kendisine oy veren tabanın istemine ters düşerek sağa çekme çabalarındaki yönetimde aramak gerekir. CHP'nin devrimci ve ilerici tabanı tırmanan faşizmin engellenmeyişine kızgın ve kırgın olarak çok yerde sandık başına gitmemiştir. Çoğu ilde sonuçlar bunu kanıtlamaktadır. Bu durumda CHP kendi içinde yeni bir değerlendirme ve hesaplaşma yapmak zorundadır. Bir yerde bu ara seçimin partiye yanlış gidişten dönme şansı tanıdığını söyleyebilirim. Tahmin ederim ki, CHP örgütleri olup bitenlerin seyircisi değil ülkenin ve partinin sahipleri gibi davranmasını bileceklerdir.

Maden-İş

(Baştarafı 1. Sayfa'da)

nın şaşırtıcı olmadığını belirtti. CHP'nin, demokratik kuruluşların içine de el atarak yönetimlerde ve tabanda ikilikler yarattığını bunun sonucunda örgütleri etkisiz hale getirmeye çalıştığını belirten Türkler, demokratik örgütlerin bundan sonra bu bölücü oyunların listesinden gelme zorunluğunu söyledi.

Genel Yönetim Kurulu toplantısında ülkenin içinde bulunduğu durum da şöyle değerlendirildi:

«Seçim sonuçlarındaki gelişmeler anarşinin hızlanacağını, sol güçler üzerindeki saldırıların yoğunlaşacağını göstermektedir.

Ekonomik bunalım emekçiler üzerinde artacak, politik bunalım derinleşecek faşizan gelişmelere geçit aranacaktır.

MESS ve sendikamız arasındaki toplu sözleşmeler bu bunalımlı koşullar içinde yapılacaktır.

Bütün bu olgular, işçi sınıfının birliğini zorunlu hale getirmektedir.

Üst örgütümüz DİSK'teki bunalım bir an önce çözüme kavuşturulmalıdır.»

Bu değerlendirmeyi yapan Genel Yönetim Kurulu, Yürütme Kurulu'nun önerisine uyarak erken olağanüstü Genel Kurul'un toplanmasını oybirliği ile kararlaştırdı.

YİTİK

İ.Ü. Fen Fakültesi İ.E.T.T. ve kimlik kartımı yitirdim, geçersizdir.

Nihat CENGİZ

Po: 2525

ONGER 21 BİNİ AŞKIN OY ALIRKEN SOL OYLAR DA ARTTI

Haber Merkezi — Senato üçte bir yenileme ve milletvekilliği ara seçiminin ilk sonuçlarına göre CHP umduğundan daha büyük bir oy kaybına uğrarken, AP de ummadığı bir kazanım elde etti. Beş milletvekilliğinden beşinin de AP li adaylarca kazanılması kesinleşti. AP 33 senatörlüğü garantilerken CHP 12 senatörlük, MSP 4, MHP ise 1 senatörlük kazandı.

Bu arada İstanbul'da TKP'nin desteklediği Bağımsız Senatör Adayı Bakiye Berla Onger kesin olarak 21 bin 700 oy aldığı ortaya çıktı.

Gene kesin olmayan sonuçlara göre Onger'in aldığı oylar, İstanbul'da TİP, TSİP Bağımsız Recep Cüre ve bağımsız Niyazi Ağırnaslı'nın aldığı oyların toplamı kadar oldu.

Bu arada TSİP ile Birlik — Dayanışma örgütlerinin eylem birliğine girdiği illerde ve gene TSİP listesinde DDKD'li ve DHKD'li Kürt sosyalist ve ilericilerinin yer aldığı illerde ciddi oy artışları ve öteki «sol» partilere göre belirgin bir ağırlık gözlendi.

Seçim sonuçlarının gelmeye başlamasından sonra parti genel merkezlerinde çeşitli ve ilginç değerlendirmelere ve tutumlara tanık olundu. Bu konuda Politika haber merkezine gelen bilgiler şöyle:

CHP'DE ENDİŞE AP'DE SEVİNÇ

Seçim sonuçlarının gelmeye başlamasıyla birlikte CHP Genel Merkezinde ve İstanbul İl merkezinde belirgin bir endişe, hattâ yer yer bozgun havası gözlendi. CHP yetkilileri seçim sonucunun bir «yenilgi» olduğunu kabul eder bir tutum içine girdiler. Nitekim CHP Genel Başkanı da parti genel merkezine gelmekten vazgeçti.

Buna karşılık AP Genel Merkezinde tam bir sevinç havası gözleniyor. İstanbul'da seçimi izleyen AP kurmaylarından Sadettin Bilgiç hükümeti hemen düşürüp en kısa zamanda erken seçimlere gitmekten söz ederken, CHP il başkanı Erol Ünal da, Hükümet'in gensoruyu beklemeden çekilebileceğini ima etti. Ünal'ın bu sözleri sonradan yalanlandı.

CHP il merkezinde ilk seçim sonuçları geldiği sıra var olan heyecan, kesin sonuçlar açığa çıkmaya başlayınca dağıldı, yerini karamsarlık aldı. İl yöneticileri, CHP oylarındaki düşüşü görünce paniğe kapıldılar. «Olamaz. Olamaz» feryatları başladı. Giderek gerçeği kabullendiler ve gazetecilere yenilginin nedenlerini anlatmaya başladılar. CHP'nin ağırlıklı adamlarından Ali Topuz, seçim sonrası olağanüstü kurultayın belirebileceğinden sözetti. İl Başkanı Erol Ünal, «yarından itibaren mücadeleye hız vereceklerini» söyledi. Daha sonra basın odasına gelen Belediye Başkanı Aytekin Kotil «Bu CHP için bir uyarıdır. CHP tüm örgütüyle oturup düşünmek zorundadır. 1981'e böyle girersek, hayal kırıklığı olabilir, AP 300 milletvekiliyle meclise gelebilirdi. Öncelikle yüksek taban fiyatı kimin işine yaradı bunu tartışmak gerek. Sermayeye yaradı. İşçi ücretlerine gelince; siz yüzde 75 enflasyonu önleyemezseniz, isterseniz 30 bin lira yapın işçi aylığını, o yükselen fiyatları görecektir.»

AP Genel Başkan Yardımcısı Sadettin Bilgiç, seçim sonuçlarının AP'nin başarısını gösterdiğini söyleyerek, «Meclis toplanır toplanmaz ilk gensoruda hükümeti düşüreceğiz» dedi. Bilgiç, erken seçim kaydıyla tarafsız bir parlamenterin başkanlığında kurulacak bir hükümeti desteklemeye hazır olduklarını söyledi.

Saadettin Bilgiç, hükümetin geleceğiyle ilgili olarak görüşlerini açıklarken, CHP nin MSP ile koalisyon kuramayacağını belirtti. «Böyle bir şey mümkün olsaydı, Ecevit daha önce bu yolu denerdi» dedi.

Başbakan ve CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, partisinin milletvekili seçimleri ni kaybetmesi ve senato seçimi yapılan illerde de AP'nin çok gerisinde kalması üzerine parti genel merkezine gelmedi.

Ecevit, sandıkların açılmasını takiben başbakanlık konutunda seçim sonuçlarını izledi. Ancak daha sonra genel merkeze geleceği bildirildi ancak seçim sonuçlarının CHP açısından başarılı olmaması üzerine Ecevit, genel merkeze gelmekten vazgeçti ve OR-AN Sitesindeki evine gitti.

CHP Genel Sekreter Yardımcısı Orhan Birgit «hiç milletvekili çıkaramadık» dedi.

Birgit, CHP Genel Merkezindeki Basın Merkezine gelerek yaptığı açıklamasında, milletvekili ara seçimi yapılan beş ilden hiç birinde CHP'nin kazanamadığını ifade etti ve «Hiç milletvekili çıkaramadık. Beşini birden kaybettik» dedi. Birgit «Oy gerilemesi var mı?» sorusuna «Henüz daha erken» karşılığını verdi.

İSTANBUL'DA DURUM

İstanbul'da oy kullanılan 7 bin 151 sandıktan 6 bin 271'ine ilişkin kesin sonuçlar belli oldu. Buna göre Berla Onger 19 bin 561 oy alırken, TİP 10 bin 779, TSİP 4 bin 709, Ağırnaslı 2 bin 376, Cüre ise 2 bin 208 oy aldı.

Bakan Kılıç

(Baştarafı 1. Sayfada)

sı halinde sizi de göreve çağırsalar, kabul eder misiniz?» şeklindeki sorusunu Kılıç, «Benim inançlarım kabul ederse, görev verilirse düşünürüm» şeklinde yanıtladı.

YİTİK

İ.Ü. Dişhekimliği Fakültesi İ.E.T.T. ve kimlik kartımı ve ehliyetnamemi yitirdim, geçersizdir.

Recai ARSLAN

Po: 2524

Amerikan işadamları ve Narin seçim sonuçlarına

(Baştarafı 1. Sayfada)

Büyük oy farkının doğmasında nedenlerin bunlar olduğunu belirten Narin, «Bu seçimlerle hükümet kuracak olan partilerin milletten geldiği, sola ve terörizme karşı sempati gösterilmediği ortaya çıkmıştır» dedi.

Herkesin sonuçtan memnun olduğunu söyleyen Halit Narin yeni bir milli şuurun ortaya çıktığını, milli iradenin tecelli ettiğini belirterek, «Bu sonuçların ışığı altında gereken yapılmalıdır» dedi.

Narin, «Hükümetin istifası halinde nasıl bir sonuç doğar, yeni kurulacak hükümet şekli ne olabilir?» şeklindeki soruya, «Bu Meclislerin işidir, ben politikacı değilim» biçiminde cevap verdi.

ABD'Lİ İŞADAMLARI DA SONUÇTAN MEMNUN

İstanbul'da bulunan Amerikan İşadamları Heyeti, dün ikili temaslarına başladı. ABD'nin «Deniz Aşırı Özel Yatırımlar Kurumu» tarafından 15 büyük Amerikan firma yetkililerinden oluşturulan İşadamları Heyeti İstanbul'daki temaslarını tamamlayarak Ankara'ya gidecek.

PROJELER GÖRÜŞÜLDÜ

Dün sabah Hilton Oteli'nde yapılan görüşmelerde Türk işadamları ile ortak projeler gerçekleştirmek için Amerikan işadamları ayrı ayrı görüştüler. İkili temaslarda yabancı sermaye yasaları ve bu yasalarda yapılacak değişiklikler çerçevesinde projelerin gerçekleşme olasılıkları araştırıldı.

Edinilen bilgilere göre, bazı projeler için doğrudan yabancı sermayeli ortaklar en uygun çözüm olarak belirlenirken, özellikle yabancı sermaye uygulamasında yabancı ortaklara yükümlülükler getiren projeler için lisans, teknoloji ihracı ve dış kredi olanakları arandı.

İstanbullu işadamlarının konuk heyet üyelerine 25 yatırım projesi sundukları bildiriliyor. Bu projeler arasında Lassa Lastik Fabrikası'nın genişleme projesi, Dizel Motorları Üretim Projesi Konveyor Hatları Projesi ve Traktör Üretim Projesi'nin üzerinde önemle durulduğu belirtiliyor.

SEÇİM SONUÇLARI

Geçtiğimiz Cumartesi günü İstanbul'a gelen ve önceki günkü seçimler sırasında burada bulunan Amerikan işadamlarının seçim sonuçlarını ilgi ile izledikleri bildirildi. Bu konuda konuşmaktan kaçınmalarına karşın, Amerikan işadamlarının sonuçlardan memnun oldukları belirtiliyor.

OECD ülkelerinde enflasyon aylık ortalaması yüzde 1.2

Haber Merkezi — Kapitalist ülkelerde geçmiş yıllara göre enflasyonun rekor düzeylere ulaştığı belirtiliyor. Belçika Dış Ticaret Ofisi yayın organına göre OECD ülkelerinde enflasyonun aylık artış ortalamasının yüzde 1.2 olduğu ve bunun 1974 yılından beri en yüksek ortalama olarak kaydedildiği belirtildi. Avrupa ülkeleri içinde özellikle İngiltere ile Almanya'nın fiyat artışlarında ileri gittiği açıklandı. Yapılan açıklamaya göre İngiltere'de yüzde 15.6 olan enflasyon oranı Almanya'da 4.6 oranında gerçekleşti.

Ege Üniversitesi yeni öğretim yılına başladı

İzmir (THA) — Ege Üniversitesi yeni ders yılına başladı.

Üniversiteye bağlı fakülte ve yüksek okulların büyük bir kısmında başlayan yeni öğretim yılı için tören yapılmadı.

Ege Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Hakkı Bilgehan 1979-1980 öğretim yılında yeni kaydolan öğrencilerle birlikte 21 bin öğrencinin öğrenim göreceğini söyledi.

YORUM — OYA BAYDAR

Yüzleri ve sözleri olmayanlar

(Baştarafı 2. Sayfada)

EGEMEN güçler, *«olacak olan»*ı, kaderlerini bir bu yoldan engellemeye, geciktirmeye, çabalarken, «sol»un yığınların gözünde seçenek haline gelmesini engellemenin başka yollarını, çok daha ince, çok daha akıllı yollarını da bizzat «sol»un kendi içinde denemektedirler. Sol görünümlü serüvencilik ve artık faşist terörle tam işbirliği içindeki sözde «sol» olan güdümlü örgütlerden, sağ oportünizmin çeşitli türlerine ve türlü sağ ve sol sapmalara kadar giden geniş bir yelpazede, burjuvazi, «sol»un geniş emekçi yığınlara güven vermesini ve gerçek seçenek olmasını engellemek için at koşturmaktadır.

NE yazık ki, genel olarak «sol»da yer alanların bir bölümü, burjuvazinin, sol'u yığınlardan soyutlama, yığınların gözünde karalama, faşist terörün bir başka yüzü gibi gösterme, sol'un birliğini engelleme tezgâhlarına tuzağına düşüyorlar. Seçim dönemi, bu açıdan da son derece değerli göstergeler sundu. Sol'un hangi kesimlerinin burjuvazinin hangi oyununa düştüğü açıklıkla görüldü.

TÜRKİYE'DE devrimci savaşım açısından, son derece önemli olan ve bir kez daha irdelenmesi gereken bu konuyu yarın ele alalım.

Kesin Senatörlük Dağılımı

İl	Sayı	Senatör	Parti
İSTANBUL	10	Mehmet Emin Sungur	(CHP)
		Rahmi Erdem	(CHP)
		Besim Üstünel	(CHP)
		Aysel Baykal	(CHP)
		Vefa Poyraz	(AP)
		M. S. Sadık Batum	(AP)
		O. Cemal Fersoy	(AP)
		M. Erdoğan Adalı	(AP)
		Mehmet Eminsoy	(AP)
		Ali Oğuz	(MSP)
KARS	3	Sırrı Atalay	(CHP)
		Halis Soylu	(CHP)
		Halim Dursunoğlu	(AP)
KÜTAHYA	2	Fevzi Ergun	(AP)
		Mehmet Emin Alanyalı	(AP)
MANİSA	1	Erol Yavuz	(AP)
MARDİN	2	İsmet Muharremoğlu	(AP)
		Cemil Çeçen	(CHP)
MUŞ	1	İsmail Arslan	(MSP)
RİZE	1	Şükrü Meto	(AP)
SAMSUN	4	Doğan Kitaplı	(AP)
		Şaban Demirdağ	(AP)
		Muharrem Bartın	(CHP)
		Celal Arslan	(AP)
SİİRT	1	İdris Arıkan	(MSP)
TOKAT	2	Osman Çetin	(AP)
		Metin Somuncu	(CHP)
VAN	1	Fevzi Kortal	(AP)
YOZGAT	2	Ünal Allıoğlu	(AP)
		Servet Bora	(MHP)

Milletvekilliği kazanan adaylar

İl	Sayı	Milletvekili	Parti
AYDIN	1	Selahattin Acar	(AP)
EDİRNE	1	Ahmet İnceoğlu	(AP)
KONYA	1	Şaban Karataş	(AP)
MANİSA	1	Süleyman Çağlar	(AP)
MUĞLA	1	Ünal Demir	(AP)

Radyolardan Seçmeler

TRT - 1

07.40 Sabahtan Sabaha
10.01 Arkası Yarın
11.05 Okul Radyosu
13.00 Haberler
16.05 Okul Radyosu
18.01 Çocuk Bahçesi
20.15 Köy Dağarcığı
21.30 Müzik Magazin

TRT - 2

08.02 Gün Başlıyor
09.00 Olayların İçinden
12.00 Dünya Folklorundan
13.00 Haberler
16.30 Arkası Yarın
23.00 Çağdaş Türk Sanat Müziği

TRT - 3

07.02 Güne Başlarken
08.00 Sabah Konseri
10.00 Org Soloları
12.06 Sizin İçin Seçtiklerimiz
14.30 Caz Müziği
17.06 Gençler İçin
18.00 Stüdyo FM
22.06 Gecenin Getirdikleri

TRT Program-Haber-Eleştiri

"Şamran Van'a Akar'ın" içyüzü

Geçen hafta TV'deki «Şamran Van'a Akar» adlı programı izlemiş bir okurumuzun burjuvazinin etnik gruplar üzerindeki şoven baskı ve tutumlarını sergileyen ilginç mektubunu aynen sunuyoruz.

«Bir program vardı TV'de. Urartu uygarlığının beş altı kişilik bir ekip araştırması sonucu halka anlatılıp tanıtıldığı bir program. Spiker anlatmaya başlıyor. «Efendim Urartular şöyle, yok böyle.» Aklıma bildiğim bazı şeyler geliyor. Urartular, Ermeni halkının ataları. Ve bunun ispatı var. TRT'den ses yok, devam ediyor. Van gölünün ortasındaki Ağtamar adasını gösteriyor, içindeki kiliseyi ve mimari şekilleri büyük bir heyecanla anlatıyor, yalnız «Ermeni» diye bir ses çıkmıyor. Sonra, adanın adını alışını da, yalan yanlış bir sürü hikayeyle anlattı. Oysa biz, bu Ağtamar adasının adını nasıl hangi sebeple aldığını, daha ninemizin dizleri dibinde emeklerken dinlerdik. Ağtamar adasının asıl öyküsü, Adada yaşayan papazın kızı Tamar ile, Van gölünün kıyısındaki bir çobanın aşkını anlatır. Bu ermeni genci, adadan kendisine fenerle ışık gösteren kızın yanına yüzerek geliyor ve buluşuyorlarmış. Bunu farkeden papaz, bir akşam kızını odasına kilitlemiş ve, kendisine yol gösteren fener yanmadığından, delikanlı, Van gölünün dalgaları arasında «Ah Tamar» diyerek boğulmuş. Öyle TV'cilerin dediği gibi, Urartu kralı, müslüman padişahı filan yok. Bunlar şovenizmin körüklenmesi, asıl bölücülük bunlar işte. Gerçeği yansıtmamakla ne kazanılır bilinmez. Ama bunu yapanlar bilmezlermi ki, kendi sanat ve kültürüne sahip çıkacak olanlar vardır; ve bilmezler mi ki, Ermeniler milattan çok daha önce Van-Bitlis-Muş çevresinde uygarlık kurmuş ve yaşamışlardır. Gidip baksınlar oradaki köylere. Mutlaka Ermenilere rastlayacaklardır. Babam gibi, korkusu için adını Zeki koyan ve asıl adının Sarkis olduğunu gizleyen kişilere rastlayacaklardır o köylerde. Ömer Polat'ın «Sarı Göl» adlı yapıtı buna en iyi örnektir. Kürt ve Ermeni halklarının nasıl kardeşçe yaşadıklarının, sanat ve kültürlerini nasıl ilerlettiklerinin bir göstergesi olan bu romanda, bu ilerleyişe ve barışa karşı olan ağaların şoven duygularının nasıl körüklendiği ve iki halkı nasıl birbirine düşürdüğü anlatılır.

Evet TV programcıları, boş yere zahmet etmişsiniz. Bizler Urartuların torunlarıyız ve kendi sanatımıza, tüm barıştan, ilerlemeden yana olan toplumların, halkların sanatına sahip çıkarız. Bizler, Samandağ'ın Vakıflı köyünde iğne işi mekik dokuyan; emekçi analarımızla, Kayseri'nin Bünyan'ında halı ve nakış dokuyan bacılarımızla, İstanbul'da adı üstünde, «Çuhacıyan Han»da çalışan kardeşlerimizle ispatlıyoruz bunu, boşverin siz bu tür saptırmalara.

Evet biz buyuz, bizler sosyalist gerçekçiliğin ne olduğunu biliriz. Bizler gerçeklere inanırız; öyle şoven ve bölücü oyunları yutmayız. Bizim kendi folklörümüz, sazımız, sözümüz var. Bizim elişimiz, nakışımız var ve Berla Onger'in mitinglerine katılmış nice Ermeni emekçi analarımız, bacılarımız ve kardeşlerimiz var. Biz buyuz, saklamıyoruz. İçimizden kompradorlar da çıkmış. Yok Varujan Çifçiyan vergi rekortmeniymiş, yok Arşavir Papazyan şu fabrikada lokavt yapacakmış. İt çok, onlar sınıf kardeşleriyle öpüşüp sarılışsınlar. Bizlerin de sınıf kardeşlerimiz var: İşçi sınıfı.

Ve bizler, sanatımızı artık buna harcayacağız, sizler gerçekleri örtseniz de, suya attığınız tahta yine yüzeye çıkacaktır.

Yaşasın halkların kardeşliği,

Yaşasın sanatını gerçek yolunda kullanan.

ZEKİ EKMEKÇİOĞLU

(SARKİS)

TELEVİZYON PROGRAMI

19.00 Haberler

19.05 Flanderlerin Köpeği

Çizgi dizi filmin bugün yayınlanacak 48. bölümünde, köylüler, Bay Kozest'ten çekindikleri ve değirmeni yaktığından kuşkulandıkları için Nero'ya karşı tavır alırlar, Bay Jestas'ı zorlayarak sütünü Nero'nun taşımasını engelletirler. Nero çok üzgündür. Yalnızca Aroa ve Andre, yangını Nero'nun çıkarmadığına inanırlar.

19.30 Anadoluya

Nevzat Şenol'un sunduğu programın birinci bölümünde, arıcılıkla uğraşanları ilgilendiren bir film var. Bu filmde arıların sonbahar bakımı yapılmakta ve arıların sağlıklı bir şekilde bahara çıkmaları için üreticilerin nelere dikkat etmesi gerektiği anlatılmaktadır. Programın çekimi, Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesinde yapıldı. Programın ikinci bölümünde ise, Sinan Çetin'in yönettiği Halı Türküsü adlı bir film var. Bu filmde, Afyon iline bağlı Dazkırı ilçesi köylerindeki halı emekçilerinin örgütlenme öyküsü anlatılıyor. Filmde rol alanlar sanatçılar: Ahmet Mekin, Enis Gençtürk, Hikmet Çelik, Ahmet Yazgan, Engin Günay, Serpil İnanç, Ziya Sanıvar ve Yaşar Güner. Programı Halil Eroğlu hazırladı.

20.30 Haberler

21.15 Beş Dakika

21.20 Atilla Yelken Söylüyor

21.45 Televizyonda Türk Sineması

Programda yönetmen Ömer Kavur'un yaptığı ve başrollerini Serdar Gökhan, Necla Nazır, Bilal İnci, Mahmut Hekimoğlu'nun paylaştıkları YATIK EMİNE adlı film yayınlanacak. Yatık Emine, Refik Halit Karay'ın aynı adlı öyküsünden filme çekildi. Eski devirlerde Anadolu kasabalarının birine Yatık Emine (N. Nazır) adında bir kadın Vali tarafından sürgün edilir. Kasaba eşrafı bu durumu hoş karşılamazsa da, kaymakam valinin emrini çiğneyemeyiz diye Yatık Emine'yi kasabada alıkoyar. Aslında Emine kötü bir kadın değildir. Birisi alacağım diye kaçırmış, sonra da almamıştır. Böylece adı kötüye çıkmıştır. Kasaba halkının dedikodularından iftiralarından bir türlü kurtulamayan Emine, sadece hastabakıcı Server (S. Gökhan)'dan yakınlık görür. Kasaba dışında bir kulübe verirler kendisine. Kasaba kumandanı da tayınını ona verdirir. Kumandan olmadığı sırada fırıncı Emine'nin ekmeğini keser. Çalışmak isterse de, kimse iş vermez Emine'ye. Emine'yi kötü sonuçlar beklemektedir. Olaylar böylece gelişir.

23.00 Haberler

"Beş Dakika" yeniden ekranlarda

Yaz süresi boyunca üzerinde yoğun tartışmaların sürdüğü «Beş Dakika» adlı program bugün yeniden ekranlara geliyor. Bugüne dek bağımsız olarak çalışan programın yapımcıları TRT Yönetiminin kararıyla Eğitim Şubesi'ne bağlandı. Ancak böyle bir kararı kabullenmeyen yapımcılar yine de şimdilik programı sürdürme eğilimindeler. Ancak program haftada üç yerine iki kez yayınlanacak. Programın süresi de beş dakikadan 8-10 dakikaya çıkarıldı. Program, bir bölümü «Drama» diğer bölümü de «okuyucu Mektupları» olarak yayınlanacak. Ayrıca programda bir de kadın köşesi yer alacak. Programı Zühal Çetinkanat sunacak.

Politika
SAVAŞSIZ SÖMÜRÜSÜZ BİR DÜNYA İÇİN

- Sahibi: Politika Basım ve Yayım A.Ş. adına ....KEMAL TÜRKLER
- Yazıişleri Müdürü ...... Tomer KAYAŞ
- İstanbul: Yerebatan Cad. Taşsavaklar Sok. No: 5 Cağaloğlu Tel. 27 77 12 - 27 69 09 - Teleks: 23 290
- Ankara: İzmir Cad. No: 20/27, Kat: 7 Kızılay Telefon: 18 79 59 - 17 65 36 — Teleks: 42 486 - 42 879
- İzmir: Cumhuriyet Bul. Aslan Kapanı İş H. K.: 5 No: 510 Konak Telefon 13 69 61
- Dizgi: .... Politika Tipo Tesisleri
- Baskı: ...... Cumhuriyet Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.Ş.
- Dağıtım: .... Hürriyet Holding A.Ş.
- İLAN KOŞULLARI: 2-3-7. sayfalar (sütun / cm): 300 TL. - 4-6. sayfalar (sütun / cm): 250 TL. - 8. sayfa (sütun / cm): 700 TL. Yayın ilanları (tek sütun, 5 cm): 250 TL. - Ölüm, Teşekkür, Nişan, Doğum vb. (tek sütun 5 cm): 500 TL.
- ABONE KOŞULLARI: 3 Aylık: 450 TL., 6 Aylık: 900 TL. 1 Yıllık: 1800 TL. Avrupa ülkeleri: 1 Yıllık: 260 DM., 6 Aylık: 130 DM. Diğer ülkeler için 1 Yıllık: 180 Dolar.

«1979 Senato Üçtebir Yenileme» ve «Milletvekili Ara» seçimlerinin 1977 ile karşılaştırmalı genel değerlendirmesi

İLLER		AP	MHP	MSP	CGP	MC	CHP	TİP	TSİP	İlerici Bağ.	Toplam	SDP	TBP
AĞRI	1977	20.051	6.149	6.047	9.692	41.939	11.769	—	—			—	—
	1979	39.778	680	18.777	784	60.017	19.768	480	432		912	363	—
AMASYA	1977	48.026	8.091	9.305	1.723	67.145	57.594	391	—		391	—	945
	1979	57.467	6.202	6.447	1.931	72.097	37.839	883	797		1.680	778	1.763
ANTALYA(*)	1977	139.354	10.898	7.962	4.280	162.494	87.944	—	—			—	933
	1979	153.292	7.682	6.193	2.922	170.084	53.481	1189	1308	3.803	6.300	1.428	1.423
ARTVİN	1977	39.021	1.959	4.912	—	45.892	37.841	—	—			—	—
	1979	31.496	713	2.268		34.477	24.202	314	324		638	477	1.423
BALIKESİR	1977	188.145	10.093	17.451	6.091	221.780	136.448	—	—			—	—
	1979	186.494	13.173	18.286	6.606	224.559	84.317	1.908	1.965		3.873	2.358	1.557
BİTLİS	1977	21.378	184	17.013	462	39.037	10.665	—	—			—	—
	1970	15.751	548	8.085	11.423	35.807	8.381	142	546		683	165	—
BURDUR	1977	37.316	5.754	5.897	1.541	50.508	34.383	—	—			—	—
	1979	40.409	8.989	2.939	1.395	53.732	22.598	395	567		962	502	500
ÇANAKKALE	1977	88.138	3.857	3.564	2.863	103.427	63.043	—	—				585
	1979	92.263	3.524	6.919	2.626	105.332	47.189	833	990		1.873	1.151	724
ERZİNCAN(*)	1977	26.918	18.180	5.662	981	51.741	43.812						336
	1979	33.933	?	13.654	719	66.309	28.218	391	334		725	605	453
ERZURUM(*)	1977	107.589	32.074	38.670	3.734	182.067	54.073					—	—
	1979	101.700	32.992	35.767	2.606	173.065	28.329	895	776		1.671	899	—
HAKKARİ(*)	1977	17.336	—	7.372	261	24.969	14.577					—	—
	1979	9.829	—	4.584	169	14.582	8473	158	1587		1.745	109	—
HATAY	1977	77.395	24.442	13.353	2.423	118.113	148.967	490	—		490		1.170
	1979	84.012	22.031	11.613	1.574	119.285	89.224	1.175	3.333		4.508	914	798
ISPARTA	1977	84.133	3.743	4.629	1.550	94.055	25.711	—	—				—
	1979	72.085	8.137	3.587	1.398	85.207	11.963	387	502		889	692	483
İSTANBUL(*)	1977	434.879	41.281	101.078	15.342	592.560	891.772	4.817	?				21.521
	1979	453.904	41.234	98.303	35.562	629.053	426.203	11.015	4653	21.730 (Onger) 2.400 (Ağır.) 2.300 (Cüre)	40.000	11.401	23.148
KARS	1977	38.848	17.470	20.831	2.509	79.658	110.026	951	—		951	—	—
	1979	45.690	15.020	7.383	2.166	70.259	52.712	1.837	3.557		5.394	1.337	1.325
KÜTAHYA	1977	117.478	9.498	13.491	3.683	144.150	44.827	—	—			—	—
	1979	103.589	10.688	14.954	3.695	133.126	33.098	1.025	851		1.876	—	723
MANİSA(*)	1977	176.967	13.605	18.840	3.843	213.255	140.668	1.293			1.293	—	—
	1979	174.092	13.604	16.226	5.264	209.186	87.310	2.560	1.802		4.362	2.203	1.439
MARDİN	1977	30.385	232	42.751	13.643	87.031	30.008						
	1979	33.870	132	21.015	296	55.313	25.485	409	16.681		17.090	329	—
MUŞ	1977	15.115	190	15.079	286	30.670	13.776	—				—	—
	1979	17.636	1.744	20.355	—	39.735	13.537	143	473		616	—	206
RİZE	1977	55.865	7.374	15.095	2.148	80.482	39.111	—	—			—	—
	1979	55.688	5.307	13.064	1.535	75.594	26.912	762	375		1.137	739	—
SAMSUN	1977	142.106	12.068	19.955	5.567	179.696	132.905	874			874		1.159
	1979	151.833	14.487	25.490	4.404	196.214	71.118	1.734	1.602	3.439	6.775	1.280	—
SİİRT(*)	1977	20.422	709	26.074	572	47.777	13.907	—					—
	1979	17.400	553	30.167	525	48.645	10.218	348	9.248		9.596	435	188
TOKAT(*)	1977	69.429	23.678	23.167	5.371	121.645	93.940					—	2.346
	1979	79.432	33.356	20.395	2.371	135.554	43.414	1.145	1.268	1.074	3.487	1.020	16.373
VAN	1977	17.943	3.282	23.798	13.776	58.799	22.569					—	—
	1979	26.542	1.137	19.011	19.694	66.384	15.433	413	2.271		2.684	334	—
YOZGAT	1977	48.285	37.750	21.347	3.380	110.762	49.532	—	—				965
	1979	46.441	47.255	19.675	1.779	114.150	33.096	934	1.149		2.087	809	901
TOPLAM	1977	2.062.462	292.561	438.843	105.726	2.949.592	2.329.678	8.816	—	—	8.816	—	29.960
	1979	2.123.624	307.668	445.162	111.494	2.987.948	1.319.954	31.525	57.661	34.746	123.932	30.827	53.426

(*) Bu illerde 1979 sonuçları tam kesin olmamakla birlikte kesin sonuçla ra çok yakındır.

Yukarıdaki tabloda Senato Üçtebir Yenileme Seçimlerinin yapıldığı 23 ilde seçime katılan partilerin ve bağımsız adayların aldıkları oy lar 1977 sonuçlarıyla karşılaştırmalı olarak gösteriliyor. Okurun kıyaslamalar yapmasını kolaylaştırmak için partiler ve bağımsız adaylar, niteliklerine göre gruplandırıldı. Gerici-faşist partiler «MC» başlığı altında bir grupta toplandı. Sağ kanat yönetiminin izlediği politika yüzünden büyük oy kaybına uğrayan CHP, tek başına bir grup olarak alındı. TİP, TSİP ve ilerici bağımsız adayların aldıkları oylar ise ayrı bir grupta toplandı. SDP ve TBP'nin oyları ise hiç bir gruplandırmaya sokulmadı. İlerici bağımsız adaylar dışındaki «bağımsızlar» yukarıdaki listeye dahil edilmediler.

İLLER		AP	CHP	MSP	MHP	CGP	SDP	TBP	TİP	TSİP	Bağımsız
AYDIN	1977	131.198	97.818	7.053	7.285	3.236			—		
	1979	143.055	74.808	6.062	8.437	4.003	1.808	—	1.320	1.949	
EDİRNE	1977	54.795	74.727	3.005	1.916	1.772		—	—		
	1979	68.270	55.366	1.702	1.476	2.083	787	435	405	523	Bağ. 302
KONYA	1977	132.232	147.126	92.694	50.056	19.806		—	—		
	1979	204.169	94.692	64.708	39.999	7.772	2.450	1.747	2.124	1.925	
MANİSA	1977	176.967	140.668	18.840	13.605	3.843		—	—		
	1979										
MUĞLA	1977	86.667	73.105	3.849	2.508	2.023		—	489		
	1979	92.560	55.525	2.734	2.993	2.954	921	691	907	687	

YORUM

MC oylarındaki artış yüzde 1 oranında oldu

25 ilde yapılan Senato Üçtebir Yenileme Seçimlerinde sonucu etkilemeyecek eksikliklerle elde edilen rakamlara göre partilerin aldıkları oylar ve bu oyların dağılımı şöyle:

AP: 2 milyon 124 bin (% 47,0),

MHP: 308 bin (%6,8),
MSP: 445 bin (%9,9),
CGP: 111 bin (%2,5).

Bu oy dağılımına göre gerici, faşist partiler 2 milyon 988 bin oy almışlardır. Bu oylar, toplam oyların %66,2'sini oluşturmaktadır. Bu partiler arasında AP, 1977 seçimleriyle kıyaslandığında oyların %38,8'den %47,0'a çıkarmıştır. Öteki partilerin 1977 seçimlerindeki oy oranları şöyleydi: MHP: %5,5; MSP: %9,2; CGP: %2,0.

CHP 25 ildeki Senato Üçtebir Yenileme Seçimleri'nde yaklaşık 1 milyon 314 bin oy almıştır. (%29,2). 1977 seçimlerinde ise CHP bu illerde 2 milyon 330 bin (%43,8) oy almıştı. Buna göre CHP %14,6'lık bir oy kaybına uğramıştır.

Her bakımdan antidemokratik koşullar altında sıkıyönetim altında, TKP'nin üzerindeki yasağın sürdüğü koşullarda yapılan bu seçimlerde ilerici bağımsız, TİP'li, TSİP'li, Kürt demokrat adayların aldıkları oylar ise şöyledir:

TİP: 31 bin 500 (%0,7),
TSİP: 57 bin 600 (%1,3),
Bağımsız: 34 bin 700 (% 0,7).

Bu adayların aldıkları oy toplamı 124 bin (%2,7)'dir.

Geçen seçimlere katılmamış olan SDP, bu seçimlerde 30 bin 800 oy almıştır (%0,7). Geçen seçimlerde 30 bin dolaylarında (%0,5) oy alan TBP, bu seçimlerde 53 bin 500 (%1,2) oy almıştır.

Bağımsız, TİP'li, TSİP'li, Kürt demokrat adayların aldıkları oyların oranı özellikle 5 ilde genel ortalamanın üzerine çıkmıştır. İstanbul'da bu adayların oy oranı % 3,5'tur. Bu oyların yarısından fazlasını bağımsız aday Bakiye Beria Onger almıştır. İlerici adaylar Mardin'de oyların %17,4'ünü, Siirt'te %13,9'unu, Hakkari'de %7'sini ve Kars'ta %4,1'ini almışlardır.

CHP yönetiminin ve hükümetin izleyegeldiği NATO'culuk, sıkıyönetim'cilik, kemerleri sıkma, komünist, sosyalist, ilerici güçlere karşı cephe alma, gericilikle uzlaşma politikası gerici-faşist güçlerin konumlarını güçlendirmiştir. Halk CHP yönetiminin bu politikasına, boş umutlara «hayır» demiştir.

Seçimler, emperyalizmin dayatmalarına, işbirlikçi tekelci burjuvazinin, gerici, faşist güçlerin halka karşı giriştiği saldırılara karşı koyabilecek, faşizme geçit vermeyecek, ileri demokratik bir erki işbaşına getirebilecek tek gücün komünistlerin, sosyalistlerin, Kürt demokratlarının, CHP'li yurtseverlerin, tüm ilericilerin eylem ve cephe birliği olduğunu bir kez daha göstermiştir.